

806457

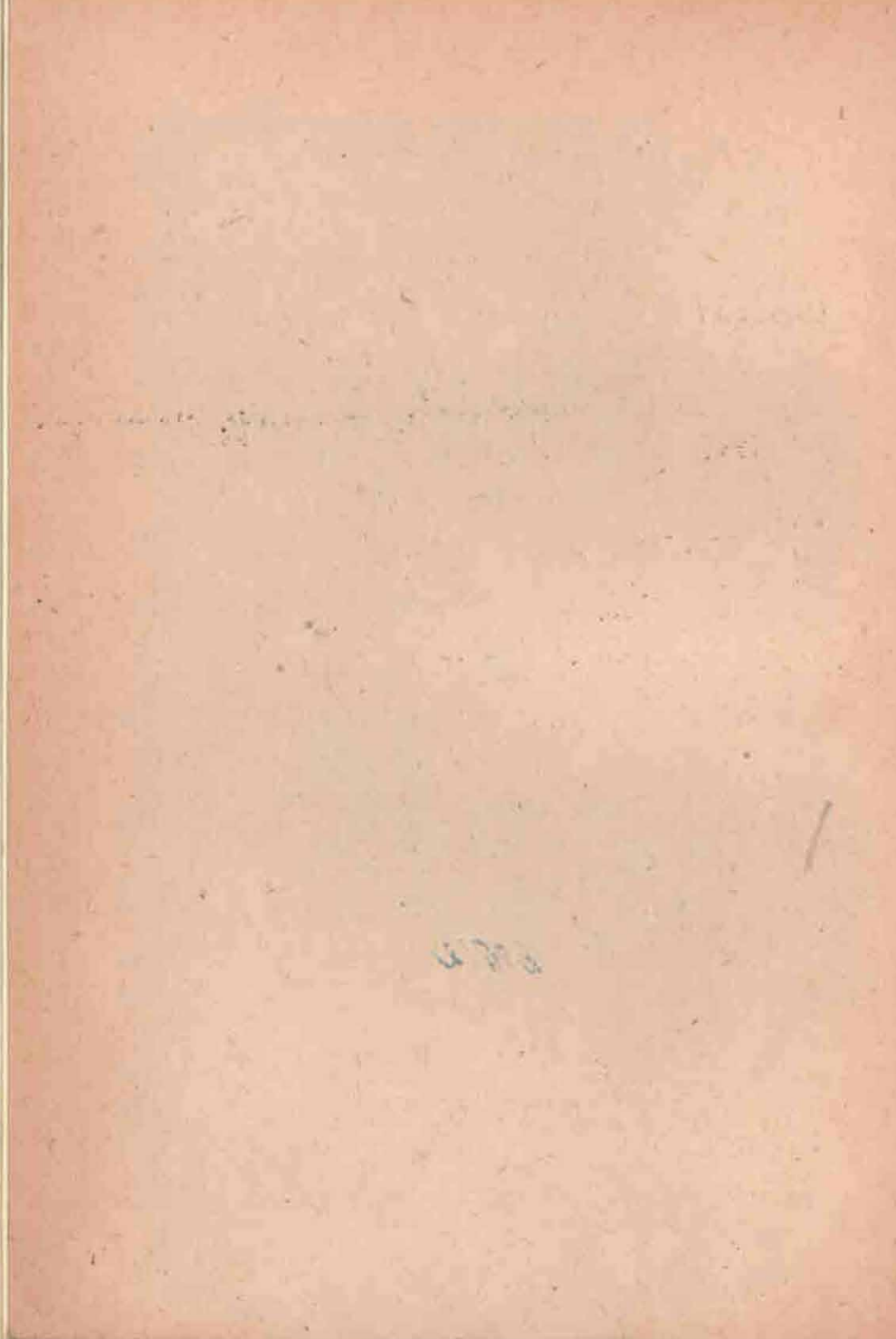
05050

**A
MINDSZENTY BŰNÜGY
OKMÁNYAI**

II. KIADÁS

BUDAPEST

1949 január

A
MINDSZENTY BÚNÜGY
OKMÁNYAI

Orvosi és Egészségügyi
Szakszervezet Könyvtára

206/2 SZ.

Dátum: 19

BUDAPEST

1949 JANUÁR

306457

ORSZ. SZÉCHENYI-KÖNYVTÁR
B Növedéknapló
1954 év 5454 sz.

FELELŐS KIADÓ: KOVÁCS JÁNOS

40069?, — ATHENAEUM, BUDAPEST — FELELŐS: GORSZKY TIVADAR IGAEGATO

A Magyar Belügyminisztérium sajtóosztálya 1948 december 29-én közölte, hogy Mindszenty József esztergomi érseket hűtlenség, kémkedés, a köztársaság megdöntésére irányuló büncselekmény és valutaüzérkedés gyanúja alapján a rendőrhatalóság őrizetbe vette. Őrizetbe vették még a hűtlenség és demokráciaellenes tevékenység miatt már korábban letartóztatott Zakar András primási titkáron kívül Nagy Miklóst, az Actio Catholica titkárát hűtlenség és emberesempészség, Ispánky Béla lelkészt hűtlenség, Várady János jezsuita szerzetest hűtlenség, valutaüzérkedés, Vid József jezsuita szerzetest valutaüzérkedés, feljelentési kötelezettség elmulasztása, Beresztóczy Miklóst, az Actio Catholica budapesti igazgatóját demokráciaellenes tevékenység, feljelentési kötelezettség elmulasztása, Endrédi Zoltán káplánt emberesempészség, Fábian János érseki levéltárost hűtlenségben való bűnrészesség, Bóka Imre érseki tanácsost, herceg Eszterházy Pál földbirtokost, dr. Horváth Gábor ügyvédet, Wydler Tivadar bankigazgatót valutaüzérkedés, Baranyay Jusztin egyetemi tanárt hűtlenség gyanúja miatt:

Mindszentynek és bűntársainak leleplezése és őrizetbevétele elsősorban azoknál kellett nagy zavart, akiknek szolgálatában állott, a nyugati imperialistáknál. Ezeknek sajtója, rádiópropagandája, sőt egyes államférfiak, püspökök nyilatkozatai rágalommal, tagadással próbálták tisztáramosni cinkosukat, Mindszentyt.

**A magyar kormány ebben a könyvben a rendelkezésére álló
nagy számú bizonyítékok közül kíván közzétenni néhányat, melyek
legtöbbje Mindszenty titkos, elásott irattárából került elő s amelyek
minden tárgyilagos ember előtt kézzelfoghatóan és cáfolhatatlanul
bizonyítják Mindszentyék bűnösségét.**

1. Mindszenty római útjára indul az amerikai misszió által rendelkezésére bocsátott repülőgépen.

2. Zakar András, Mindszenty titkára és Fábian János érseki levéltáros a fémtokkal, amelybe a prímás legbizalmasabb iratait elrejtette és amelyet az esztergomi érseki palota pincéjében ástak el egy méterre a föld alá.

MINDSZENTY MULTJA

Mindszenty József sajátkezűleg írt vallomásában (3. melléklet) így jellemzi összefoglalóan politikai beállítottságát és multját :

»Magyar nemes vagyok. Eredeti családnevem Péhm. A Péhm-családnak nemességét 1732-ben hirdették ki. Anyai ágon a magyar nemesi Kovács-családból származom, amelyet 1663-ban emeltek nemesi rangra.

1917 februárjában helyeztek Zalaegerszegre, mint hittanárt. 1919-ben ugyanott plébánossá neveztek ki és ebben a minőségben működtem ugyanott 1944 március 29-ig, amikor veszprémi püspök lettem. Hercegprimássá 1945 októberében neveztek ki.

Visszagondolva közéleti szereplésemre kijelentem, hogy mindenkor legitimistának vallottam magam. Ezért támogattam mindig a legmesszebbmenőkig azokat a politikai irányzatokat, amelyek ennek a célnak megvalósítását elősegítették. Hercegprimási kinevezésem után célkitűzéseimet határozottabban tudtam szolgálni. Céлом, a magyarországi legitimista mozgalom célkitűzése : federatív középeurópai királyság, Magyarország és Ausztria közt personál-unióval, esetleg hozzácsatlakozó más katolikus államokkal, elsősorban Bajorországgal, a királyság élén Habsburg Ottóval. Ezt csak a Magyar Köztársaságnak külföldi, elsősorban amerikai segítséggel történő megdöntése után gondoltam lehetségesnek. Ennek érdekében követtem el mindent az amerikaiak magyarországi politikai támogatására, egyrészt a Magyar Köztársasággal szemben kifejtett tevékenységemmel, másrészt, beavatkozásuk állandó sürgetésével, rendszeres adatszolgáltatással, kémkedéssel.

hasznos ötletnek. Én pedig a magyarok
között elterjesztésére mind földi élet
száma érdekében megpróbálom
ezen ügyekben is előrelépni
szelvényekkel. Ennek érdekében kö-
vetkezni és mindent megtesztünk
Magyarországban politikai körök
között is elterjesztésére és magyar
közvéleményét, nemcsak ki-
tejtésével, hanem a magyar
közvéleményével is. Ennek érdekében
szelvényekkel adhatunk hozzájárulást
ezen ügyekben.

Én is elterjesztésére mind magy
közvéleményével megpróbálom, ha
nem sikerülne, akkor is meg
próbálom Magyarországon, és ki-
tejtésével, amelyeket a magyar
közvéleményével is, és a
közvéleményével megpróbálom
és a közvéleményével is, és a
közvéleményével is, és a
közvéleményével is.

Én is megpróbálom, és a közvéleményével
és a közvéleményével is, és a közvéleményével
és a közvéleményével is, és a közvéleményével
és a közvéleményével is.

Én is megpróbálom, és a közvéleményével
és a közvéleményével is, és a közvéleményével
és a közvéleményével is.

3. Mindszenty írásbeli vallomása politikai beállítottságáról.

konstanciájára időiglenesen átvannak az
a katonák sábjára. Ezen kivételével
Oltár meg azonosítási, azaz
számonkérés mellett első jogor-
számlát követve, amelyeket az
ország és részletei az ország

És innen az ország felől
közvetlenül kezdve szinte minden
a magyarok és minden esetben
valóban meg fogjuk látni és
a jobb oldali megfigyeléseket
felismerjük.

Mindszenty király

3. Mindszenty írásbeli vallomása politikai beállítottságáról.

Célom elérésére nemcsak az amerikaiakra támaszkodtam, hanem tömörítettem mindazokat az erőket Magyarországon és külföldön, amelyeknek a Köztársaság megdöntése és ezzel a Köztársaság intézményeinek és vívmányainak — mint földreform, államosítások — eltörlése érdekében állott.

A királyság visszaállítását a kitörő harmadik világháború amerikai győzelemmel való befejezése után vártam. Az átmenet idején Ottó hazaérkezéséig, ideiglenes államfő én lettem volna. Én kívántam Ottót megkoronázni, mert számomra minden előjogot biztosított volna, amelyeket az ország első zászlósura élvez.

Elismerem, hogy fiatal koromtól kezdve szembenálltam a magyar nép minden demokratikus megmozdulásával és a jobboldali mozgalmakat támogattam.*

KAPCSOLATA A NYILASOKKAL

Mindszenty Péhm József sűrű fasisztaüzű politikai szereplésével, különböző botrányaival már a háború előtt is felhívta magára a figyelmet. A köztudatban, mint azon »hecc-káplánok« egyike élt, akiknek politikai szerepléseit a hívők értetlenül és idegenkedve szemlélték. Annál nagyobb meglepetést keltett, hogy az ország felszabadulása után 1945-ben a fasiszta múltú Mindszenty ellenállási érdemeire való hivatkozással háromszáz hold földjének a földreform alól való mentesítését kérte. Egyes reakciós körök Magyarországon, főleg azonban a nyugati imperialisták Mindszentyt azóta is többször próbálták a magyar ellenállási mozgalom egyik hőseként feltüntetni. A valóság ezzel szemben az, hogy 1944 végén a Szálasi rémuralom idején, egy *Schiberna Ferenc* nevű veszprémi nyilas ügyvéd főispáni minőségben igénybe akarta venni a veszprémi püspöki palota egy részét és le akarta foglalni az ott talált 1800 új férfiinget és alsónadrágot. Mindszenty, mint veszprémi püspök tiltakozott ez ellen. Erre Schiberna letartóztatta, a fehéreneműt pedig elvitette. Így került Mindszenty a nyilasok fogságába, ahonnan egy hónap alatt négy beadványban kérte a nyilas kormány különböző tagjaitól szabadonbocsátását. 1945 január 12-én Szöllősi Jenő nyilas miniszterelnökhelyetteshez írott levelében hangsúlyozta, hogy letartóztatásának nincsenek politikai okai, az ellene emelt vád : áruhalmozás, vagyionmentés és a Schiberná-

val való régi személyi ellentéte. A nyilas főispánról egyébként többek között ezt írja: »vallási magatartásával nem illik bele abba a kormányzatba, amelynek élén áll az az államfő (tudniillik Szálasi), aki lelkigyakorlatokon vesz részt és buzgó katolikus életet él.« Egy másik, Vajna Gábor nyilas belügyminiszterhez Sopronból 1945 január 16-án írt levelében azzal hivatkozik, hogy: »az apostoli szentszék elsőként ismerte el a mai rendet.« 1945 február 11-én Mindszenty megbízásából dr. Medgyesi Schwartz Róbert írt beadványt a kormányhoz, amelyben ilyen indokkal kéri püspöke szabadlábrahelyezését: »Épp tegnap hallottam, hogy a kormány az orosz megszállás alól felszabadult falvakban jegyzőkönyveket óhajt felvételni és azokat az illetékes püspökkel akarja hitelesíteni, mert a külföld mindenben propagandát látva csak az egyházi hatóságoknak hisz evvel kapcsolatban. E téren püspökünk igen nagy szolgálatot tehetne, persze csak ha szabad, mert úgysí terve, hogy azonnal látogatja a szóbanlévő falvakat, hogy a híveket vigasztalja és kitartásra buzdítsa.« Így ajánlotta fel jó szolgálatait a nyugati határszélre szorult végnapjait élő általa »keresztény államnak« minősített nyilas rémuralomnak. A felszabadulás után pedig anyagi eredetű személyes torzsalkodásaiból, a mostani dollárúzérkedéshez hasonló árurejtegető spekulációiból származott ellentéteiből igyekezett magának politikai tőkét kovácsolni a demokráciában és kivonni földjét a földbirtokreform alól.

A nyilasokkal támadt ellentéteiről Mindszenty maga is elismeri: »1944 október 21-i letartóztatásom nem politikai okokból történt, hanem mert Schiberna Ferenc veszprémegeyi főispán püspöki palotámban 1800 pár inget és alsónadrágot, 100.000 pengő értékű összevásárolt új tehénneműt talált felhalmozva s mert vele lakásrekvirálás miatt össze-tűztem. Ezért internáltak.«

A magyar hitleristák ügye iránt táplált rokonszenvének és érdeklődésének egyik jellemző bizonyítéka az a levél, amelyet Révay Tibor jezsuita szerzetes írt hozzá és amelyben ez beszámol Szálásinak a Manrézában tanúsított magatartásáról. Az 1938 április 16-án kelt levél így szól: »Kedves Méltóságos Uram! Szálasi volt itt. 1. gy.-on. (lelkigyakorlat). Igen jól viselte magát. Azóta is megfordult itt. Egy-két páterrel szívesen érintkezik. Hogy országos vezetésre van-e rátermettsége, nem tudom. Katolikus szempontból őt megbízhatónak tartom. Tudja-e munkatársait így befolyásolni,

nem tudom, megígérte, hogy ezeket 1. gy.-ra hozzám küldi. Úgy látszik, ígéretét még nem bírta megvalósítani.

Sajnálom, hogy kellő időben nem bírtam a *válasszal* elkészülni.« (4. melléklet.)

Mindszenty azonban — mint ez vallomásából kiderül — 1938-ban nemcsak rokonszenvezett a magyar nemzeti szocializmussal, hanem tevékeny segítséget is nyújtott Szálasiék-nak politikai térfoglalásukban:

»1938. április 19-ére Budapesten papi értekezletet hívtunk össze a nyilaskeresztésekkel rokonszenvező Tóth Viktor Zoltán, dévaványai esperes-plébános és én. Az értekezlet tanácskozásai után memorandumot bocsájtottunk ki. A memorandumot az elnökletem alatt működő háromtagú bizottság dolgozta ki, amelynek tagjai rajtam kívül Tóth Viktor Zoltán és Nyisztor Zoltán voltak. Eszerint az értekezlet leszögezte magát a nemzeti, szociális irány követelése mellett. Leszögeztük, hogy a zsidókérdés megoldását a nyilasokéhoz hasonlóan faji törvények alapján szükségesnek tartjuk. Kiemeltük, hogy az általunk támogatott Keresztény Párt (Wolff-Párt) hozta addig az egyetlen fajvédő törvényt, a numerus clausust. Ezzel a memorandumunkkal, amelyet az esperesi értekezleteken keresztül, az ország minden egyházközségébe eljuttattunk, a nyilasok térfoglalását segítettük elő.« — így szól Mindszenty vallomása, amely a többi felsorolt vallomással és adattal világosan bizonyítja, hogy 1944-es internálása nem a Szálasi-féle fasizmussal szemben tanúsított politikai ellenállásának következménye, hanem egy helyi hatósággal, anyagi okok miatt támadt, viszálykodásának eredménye.

Bpest 1938. 7/16.

Kedves méltóságos Uram!

Hálás volt az L. 29-on. Tizen jól
viselte magát. Birta is meg-
fordult itt: egy-két párossal suve-
ren érintkezik. Hogy országos vezetősé-
ge van-e sátemmesterisége, nem tudom
látolokus szempontból ezt megbeszél-
hetemnek tudom. Tudja-e munkatársait
egy befolyásolni, nem tudom.
Megjegyzte, hogy ezeket L. 29-ra
harranké költés. Úgy látunk jézetit
saj nem birta megvalósítani
sajnálom, hogy kellesz írás
nem birtam a válasszal alkönnölni

meccámat B. u. k.

hálás hívő
Révay Tibor 29

4. Révay Tibor jezsuita szerzetes jelentése a Manrrezából Mindszentynek Szálasiról.

(Mindszenty titkos irattárából.)

KÖZTÁRSASÁGELLENEZ LEGITIMISTA ÖSSZEESKÜVÉS

A felszabadulás után a Serédy Jusztinián halálával megüresedett esztergomi érseki székre Mindszenty Józsefet nevezték ki.

Kezdetől fogva nyíltan beavatkozott a politikai életbe. Már az 1945 október 17-i püspöki konferencia jegyzőkönyvéből kiderül, hogy itt elmondott üdvözlő beszédében is leszögezte: »A pasztoráció áll programom előterében, de nagy fontosságot tulajdonítok a közéletben való részvételnek is.« A miniszterelnök üdvözlésére pedig a következő szövegű távirattal válaszolt: »Meleg gratulációját hálásan köszönöm, az ország első közjogi méltósága hazája rendelkezésére áll. Hercegprimás.« (5. melléklet.) Mindszenty tehát már első hivatalos megnyilvánulásában azzal a követeléssel állott elő, hogy őt ne a katolikus egyház fejének, hanem a régi feudális idők szílmében az ország »első közjogi méltóságának«, vagy ahogy később gyakran önmagát nevezte, első »zászlósúranak« tekintsék.

1945 óta magas egyházi méltóságát arra használta fel, hogy minden rendelkezésére álló erővel küzdjön a magyar demokrácia, a köztársaság intézkedései, a földbirtokreform, az államosítás ellen. Beszédeivel, pásztorleveleivel, utasításai-val nem egyszer súlyosan vétett az ország külpolitikai érdekei ellen.

Nyílt demokráciaellenes tevékenysége mellett Mindszenty József élére állott a Habsburg-királyság visszaállítására irányuló legitimista szervezkedésnek. Mindszenty legi-

M. KIR. ÉLÉK TÁRSASÁG
BUDAPEST

TAVIRAI

Lapszám: 410

Küldetés: ELTÉR		Munka: MINISZTERELNÖK FC MUNKÁI	
Küldetés kezdő napja: 1945. 12. 14.		Küldetés vége: 1945. 12. 14.	
Küldetés helye: ELTÉR		Küldetés célja: MINISZTERELNÖK FC MUNKÁI	
Küldetés típusa: ELTÉR		Küldetés státusza: MINISZTERELNÖK FC MUNKÁI	
Küldetés kódja: ELTÉR		Küldetés dátuma: 1945. 12. 14.	

MELLEN JÁTVÁRACIOJÁI HALLGATÓK KÖRÖSÖLŐKÉREZÉSÉRE
ELŐRE KÖZJÓBI BÉLTÖRSÉGÁRA HAZÁNKÁR VÉDELMEZÉSÉRE ÁLL V

REGISZTRÁCIÓS SZÁM: 444

5. Mindszenty sürgönye a miniszterelnökhöz.

timista politikai beállítottsága régebbi keletű. Ő maga jelenti ki vallomásában: »Kora fiatalságotól kezdve legitimista vagyok és ezt a politikai meggyőződést főként gróf Mikes János szombathelyi megyéspüspök hatásának tulajdonítom. Ezzel kapcsolatban meggyőződésem az, hogy a magyar nép számára helyes államforma a királyság, amelynek törvényes viselője IV. Károly volt, majd halála után Habsburg Ottó. Ennek a felfogásomnak a felszabadulás után is hangot adtam és ennek megfelelően tiltakoztam annak idején a köztársaság kikiáltása ellen is.«

Amikor Magyarországon a köztársasági államforma kérdése napirendre került, a hercegprímás 1945 december 31-én átiratot intézett a kormányhoz, amelyben kijelentette: »Úgy értesülök, hogy a nemzetgyűlés a közeljövőben napirendre szándékozik hozni az alkotmányreformokat, köztük a köztársaság behozatalát az ezeréves magyar királyság megszüntetésének tervével. Ha ez a hír megfelel a valóságnak, ha nem is kaptam erről hivatalos tájékoztatást: a magyar primások több mint 900 éven át állandóan gyakorolt közjogi tisztéből folyólag óvást emelek eme tervek ellenében.«

E levél megírásának előzményéről ezt vallja Mindszenty: »Én ebben az időben rendszeresen folytattam megbeszélést Baranyai Jusztinnal és mindenekelőtt az ország alkotmányában várható változás foglalkoztatott. Álláspontom, amelyet később írásban is kifejtettem, az volt, hogy óvást emelek a köztársaság bevezetése ellen.«

De Mindszenty már ebben az időben sem elégedett meg a kormányhoz intézett tiltakozással, hanem hozzálátott az illegális szervezkedéshez.

»Már a felszabadulástól kezdve — vallja — igyekeztem az ország belpolitikai életét a legitimista célkitűzéseknek megfelelően irányítani. Így az 1945 őszen megtartott nemzetgyűlési választások előtt eldöntöttem, hogy az adott politikai viszonyok között a legitimistákat a Független Kisgazda Párton keresztül kell behozni a nemzetgyűlésbe. A Kisgazda Pártban vezetőszerpet vitt Varga Béla és az ő segítségével jelöltettünk megbízható legitimistákat, mint Slachta Margit, Zeőke Pál, Kovács Ferenc és másokat.

A Kisgazda Párt konkrét támogatása az 1945 október 18-án kelt pásztorlevelén keresztül történt, melyben a fel-

szabadulás után kialakult rend elleni támadások után félreérthetetlenül utasítottam a katolikusokat, hogy szavazatukat a marxista pártokkal szemben a független Kisgazda Pártra adják le.«

Titkárja, dr. Zakar András a következőket vallja: »1945 tavaszán a politikai kibontakozás keresése során a hercegprímás Sulyok Dezső személye iránt különös figyelmet mutatott. Annál az oknál fogva, hogy ismerte legitimista beállítottságát.« Az 1945-ös választásokon Mindszenty nyíltan a Független Kisgazdapártot támogatja, mert mint Zakar mondja: »A hercegprímás tudomásával a Kisgazdapárt „alkotmányvédő csoportja” Varga Béla vezetésével folytatott propagandamunkát az ország papsága körében. A prímás célja volt a legitimista vezetőszemélyek tömörítése a Kisgazdapárton belül, ezek megfelelő pozícióba helyezése.«

»Tudomásom van arról, — folytatja Zakar — hogy a fenti eseményeket megelőzően ifj. Pallavicini őrgróf Franciaországba utazott, amely előtt és után a hercegprímás budai palotájában tárgyalást folytatott Mindszentyvel. Kétségtelen az, hogy az elutazás előtti beszélgetésen az Ottóval való kapcsolat felvétele képezte a tárgyalás anyagát. Ezt alátámasztja az az értesülésem, hogy amikor Pallavicini megérkezett és a hercegprímásnál jelentkezett franciaországi útjának beszámolására Boér Miklós közölte velem, hogy Pallavicini, Ottóval Párisban találkozott és vele magyarországi vonatkozású megbeszéléseket folytatott. Tény az, hogy Pallavicini Magyarországra való visszaérkezése után észlelhető volt, hogy a legitimista exponensek sorozatosan keresték fel a hercegprímást.«

Maga Mindszenty is elismeri, hogy: »1945-ben a politikai élet rendeződése során megbeszélést folytattam ifj. Pallavicini Györggyel, aki már előzőleg kiutazott Franciaországba, ahol megbeszélést folytatott Ottóval. Pallavicini útjának azért volt jelentősége, mert felvette a kapcsolatot Habsburg Ottóval és így már akkor lehetővé vált bizonyos szempontok átvétele.«

E »szempontok« alapján szötte tovább kapcsolatait Mindszenty, Ottóval. 1947 nyarán bekövetkezett amerikai utazásáig megragadott minden lehetőséget, hogy Habsburg Ottóval biztosítsa az állandó érintkezést. »1946 februárjában Rómába utaztam, bíborosi beiktatásomra. Itt találkoztam Van Roy belga prímással, akiről tudtam, hogy a királyi családdal jó viszonyban van. Ez alkalommal Van Roy átadott nekem egy

üdvözlő levelet, amelyben Ottó köszöntött bíborosi kinevezéséhez.« — ismeri el sajátkezűleg írt vallomásában Mindszenty, majd így folytatja : »Van Roy-al később is volt kapcsolatom.« A kapcsolat lényegéről Zakar azt mondja : »Mindszenty megkérte Van Roy-t, akiről tudta, hogy Ottó belgiumi tartózkodása során felkeresi, hogy amennyiben szüksége lesz összeköttetésre Ottó felé, akkor azt legyen szíves Van Roy elvállalni. A belga érsek ezt el is vállalta. 1947 tavaszán levelet küldött a hercegprímás Van Roy-nak és ebben a következőket írja : »Kérem Eminenciádat, hogy adja át a csatolt levelet annak az úrnak, akitől Rómába levelet hozott.« E sorok latin nyelven voltak megírva. Tudomásom van arról, hogy a levelet később Ottó nyugtázta a hercegprímással folytatott chicagói megbeszélésen.«

Nemcsak Pallavicini érgróf és Van Roy püspök voltak Mindszenty közvetítői Ottó felé. Ugyanezzel a feladattal szöktette ki illegálisan Közi-Horváth József pápai kamarást, aki — mint mondja : »1947 január végén bizalmas jelentést küldött nekem, amelyben többek között részletesen leírja Ottó őfelségével 1946 december 12—14-én lefolytatott megbeszélését. A megbeszélésen Ottó megjelölte a restauráció lehetőségeit.«

MINDSZENTY ÉS OTTÓ TALÁLKOZÁSA

Ilyen előzmények után került sor 1947 júniusában Mindszenty amerikai útjára. Az utazás ürügye az Ottawa-i Mária-kongresszus, valódi, rejtett célja az Ottóval való személyes találkozás volt. Mindszenty többek között ezeket mondja amerikai útjáról (6. melléklet) : »Már az ünnepség megkezdésekor csatlakozott hozzánk Zsámboki Pál, IV. Károly volt gyóntatópapa, a királyi család régi híve. A kongresszus végefelé Zsámboki jelentette, hogy Zita királyné és legkisebb lánya kihallgatást kérnek. A nagyon nyilvános érseki palotában én nem láttam jónak a találkozást, ezért Zsámboki egy női zárdát javasolt. A találkozás körülbelül 45 percig tartott. A Mária-ünnepségek befejezése után az Egyesült Államokba utaztunk. Július elején Chicagóba érkeztünk, ahol Stritch bíborosérseknél szálltunk meg. Röviddel ezután Zsámboki előkészített egy találkozót Ottó és közöttem, amely egy női zárdában titokban folyt le. Engem utamra titkárom és Zsámboki kísérték el. Körülbelül egyórás megbeszélést folytattunk négy szemközt.

feljegyzés öté. a munkásságunkat minden
oldalon, egy kenne, annál is gyorsab, mint
közvetlenül a tárgya leírás. Milyen a mi.
politikus mindent amlakán figyelembe
ajánlatok az új hadvezetés 480 kötetet,
"Akkor Előzetes, amit a nemzetiség iránt
Tegyük áldozatokat kültől je-forségny jupen
akár. Megjelenésünkkel a közér, hogy a cu.
tutimánál. itonján találjuk. A állomány
váltatásainak egyrészt híreide foglalkozás
gyakorlatának, emellett a munkák munkái.
dalan a feljegyzés bonczóba kérték a
Szociális Képzés Központjának. Döntéshozat.
ha lejegyzés, a parati munkásságunk
közébe.

Énnek megismerés. Mű: Többé meg.
Szeged, ahol képviselőnként annál a közér
a közér. Közvetlenül a munkásságunkat
ajánlat. Ott a közér a közér. Milyen a mi.
politikus mindent amlakán figyelembe
ajánlatok az új hadvezetés 480 kötetet,
"Akkor Előzetes, amit a nemzetiség iránt
Tegyük áldozatokat kültől je-forségny jupen
akár. Megjelenésünkkel a közér, hogy a cu.
tutimánál. itonján találjuk. A állomány
váltatásainak egyrészt híreide foglalkozás
gyakorlatának, emellett a munkák munkái.
dalan a feljegyzés bonczóba kérték a
Szociális Képzés Központjának. Döntéshozat.
ha lejegyzés, a parati munkásságunk
közébe.

6. Mindszenty sajtókezüleg irt vallomása amerikai újtjáról és Ottóval
való találkozásáról.

Ottó a magyarországi politikai helyzetről, a közelgő választásokról érdeklődött. Én pontosan beszámoltam neki a politikai helyzetről. Ottó részletes utasítást adott arra, hogy a legitimisták ne alakítsanak külön pártot, dolgozzanak óvatosan, csendben és lehetőleg keveset kockáztassanak. Lehetőleg a meglévő és megfelelő pártokban vállaljanak képviselő-séget, helyezkedjenek el állásokban. Elképzeléseivel kapcsolatban kijelentette, hogy Ausztria kérdését ugyan különválasztja Magyarországtól, mégis perszonalúnióra gondol, úgyhogy Ausztria mint ipari állam tovább fejlesztené iparát, Magyarország pedig tökéletesítené mezőgazdaságát. Ez a kettős alakulat — fejtegette Ottó — a materializmussal szemben védőbástya lenne, annál is inkább, mert evangéliumi alapra lenne helyezve. A külpolitikai kérdések kapcsán figyelmembe ajánlotta az új budapesti USA követet, Selden Chapin-t, akit ő személyesen ismert. Végül üdvözetét küldte Baranyai Jusztinnak. Megállapodtunk abban, hogy a találkozást titokban tartjuk. Az elhangzott utasításokat aztán írásba foglaltam szállásomon, emlékezetem szerint, három oldalon. A feljegyzést borítékba tettem és Zsámboki Pállal elküldtem Washingtonba Cicognani apostoli nunciუსnak megőrzésre.

Ezután nemsokára New-Yorkba utaztunk, ahol repülőgép-zavar miatt néhány napot töltöttünk Spellman bíboros vendégeként. Ott többek között megbeszéléseink során szó került Habsburg Ottóról is. Én tájékoztattam a bíborost találkozásunkról. Spellman elmondotta, hogy ő is ismeri Ottót, kétszer is találkozott vele és igen jó a véleménye róla. Tudja Ottóról, hogy apja Magyarország királya volt, tehát nekem közöm kell hogy legyen hozzá. Spellman ezután felvetette, hogy szükségesnek látja, hogy Ottó részére adjak egy megbízólevelet, melynek birtokában a magyar katolikus népet képviselheti odakint. Én erre adtam egy olyan tartalmú, rövid megbízólevelet, hogy Ottó akadályoztatásom esetén jogosult képviselni a magyar katolikusokat. A levelet megírása után átadtam Spellman bíborosnak.

Elutazásom napján, délelőtt 11 órakor, a Szent Patrick székesegyhás sekrestyéjének előszobájában rövid beszélgetést folytattam Eckhardt Tiborral. Ezt a találkozást is Zsámboky Pál készítette elő. A beszélgetés rövid ideig tartott, kb. 20 percig — u. i. Spellman bíboros odakünt várt az autó mellett. Én figyelmeztettem Eckhardtot, hogy tegyék félre a torzsalkodást és átkos széthúzást és tömörüljenek egységbe

a magyarságért. Ő ezt megígérte. Végezetül említést tett a folyó hábo ús készülletekről.»

Az Ottóval történt megbeszélés részleteiről Zakar azt mondja : »Az én jelenlétemben Spellman newyorki bíborosnak elmondta a hercegprímás úr Ottóval folytatott megbeszélésének részleteit. A hercegprímás részletesen beszámolt Ottónak arról, hogy itthon Magyarországon hogy működnek a legitimisták. Hangsúlyozta, hogy szervezkednek és szervezkedni fognak mindaddig, amíg céljukat el nem érik. Ottó kijelentette, hogy a nemzetközi politikai helyzet feszült. Készen kell lenni, mert a legitimizmusnak vannak Amerikában hívei. Kapcsolatban áll a külügyminisztérium magasrangú tisztviselőivel, az USA támogatni fog egy federatív középeurópai monarchiát a háború után. Ottó azt az utasítást adta a továbbiakra vonatkozóan, hogy a legitimista erőket össze kell tartani, a meglévő pártokban el kell helyezkedniök, olyan állásokba kell kerülniök, amelyeknek jelentőségük van. Fcnn kell tartani a szervezkedést óvatosan, nehogy a mozgalom ki legyen téve veszélynek. A magyar nép hangulatát ébren kell tartani a legitimizmus gondolata iránt. Ezután szóba jött Chapin, mint az USA újonnan Magyarországra kerülő követe. Róla azt mondotta Ottó, hogy erélyesebb vonalat követ, mint elődje. Kijelentette továbbá, hogy már találkozott vele abból a célból, hogy ismert legyen az ő személye a követ előtt és azonkívül azzal a szándékkal, hogy összehozza Chapint még az USA-ban a hercegprímással. Ugyanakkor megvilágította Chapin előtt a hercegprímás személyét és szerepét a magyar politikai életben, elmondta róla, hogy ő a legitimisták vezére, aki összefogja ezt a táborot és akire úgy tekintenek Magyarországon, mint ennek a gondolatnak vezéréképviselőjére. Ottó kérte a hercegprímást, hogy az új budapesti USA-követ útján tartsa a kapcsolatot vele és ezért azt ajánlotta, hogy Mindszenty keressen rá módot, hogy még visszautazása előtt találkozzék a követtel. A követ szívesen fogadja és rendelkezésére áll olyan kérdésekben, amelyekben a hercegprímás hozzáfordul.

Ottó hangsúlyozta, hogy a világpolitikában a feszültség nagy; a háború azonban még nincs küszöbön, mert még az amerikai közvéleményt először meg kell dolgozni. Az ő információja szerint nem valószínű a nagyhatalmak megegyezése és ezért elkerülhetetlennek látszik a háború. A nehéz időkben a legitimistákra még sok szenvedés vár, de innen az Egyesült

Allamokból ők olyan információt fognak adni az amerikai politikai és katonai tényezőknek, hogy a legitimisták munkája kibontakozhasson Magyarországon, mert a legitimizmus akkor válik jelentőssé és időszerűvé, ha a külpolitikai tényezők alakulásának hatásaképpen Magyarországon rendszer-változás következik be. Végül Ottó kifejtette a hercegprímás iránti tiszteletét, ragaszkodását és kérte őt a legitimizmusért való munkára. A hercegprímás azt válaszolta, hogy ő nagyon régen híve ennek a gondolatnak és továbbra is mindent megtesz, amit tud, a cél érdekében. Ezzel befejeződött a kb. egyórás megbeszélés. Összegezve vallomásom fenti részét, kijelentem, hogy a hercegprímás amerikai útja alkalmából teljesen tisztában volt kinti tárgyalásainak a demokratikus rendszer ellen irányuló tendenciájával. Tudatában volt annak, hogy ez lényegében a magyar köztársaság megdöntésére irányuló cselekmény és éppen ezért különös gond- dal figyelmeztette Zsámbokyt — aki az egyes bizalmas találko- zókat előkészítette — hogy teljesen bizalmas jelleggel szervezze meg ezeket, mert semmiképpen nem volna jó, ha bárki erről tudomást szerezne.«

Mindszenty tehát amerikai útja során Ottóval részlete- sen megbeszélte a magyarországi illegális legitimista szervez- kedést. A magyar köztársaság megdöntésének ügyét egy új világháború közeli kirobbanásának következményeként remélte, megállapodtak abban, hogy a népellenes összeesküvés- ben összekötőül az USA budapesti követét használják fel, ügyük legfőbb amerikai támogatóját pedig, Spellman new- yorki bíborosban találták meg.

A LEGITIMISTA SZERVEZKEDÉS.

Mi történt Mindszenty hazaérkezése után? Vallomása szerint: »Július közepén utaztam vissza Magyarországra. Politikai tárgyalásaimat itthon titokban tartottam, csak a nálam titokban összehívott legitimista vezetőknek, Barar yai Jusztinnak, Gruber Miklósnak, br. Kray-nak, gr. Cziráky Józsefnek, Slachta Margitnak számoltam be.« Majd így foly- tatja: »Hazaérkezésem után 1947 szeptember 20-án levelet írtam Chapin USA követnek, amelyben javasoltam, hogy »az Egyesült Államok vásárolja meg az összes magyarországi orosz követeléseket és a vétel teljes követelése legyen a szovjetsapatok teljes kivonulása. Így az Egyesült Államok,

amely az olajon át úgysis érdekelt a megvásárlásra kerülő javak révén, Közép-Európában gazdasági és hatalmi bázist teremtené.« Az elküldés után — úgy emlékszem — nem sokára választ kaptam, amely szerint elküldték leveletem Washingtonba. Ezt a levélváltásomat Baranyai Jusztin pontosan ismerte, de hallottak erről szélesebb katolikus körökben is és ez azt a nagyon közeli reményt váltotta ki, hogy nincs messze a rendszerváltozás ideje. Ez ösztönözte Baranyai Jusztint arra, hogy elkészítse az ideiglenes kormányról szóló pro-memoriáját, valamint a leendő kormány tagjainak névsorát.» (7. melléklet.)

Baranyai javaslatában, amelyet Mindszenty elfogadott arról az »átmeneti időszakról« intézkedik, amely az angol-amerikai megszálló csapatok bevonulásától a király megkoronázásáig tart. »Nem lehet kétséges írja Baranyai — hogy az országos közvélemény, ha annak ideje elérkezik, lelkes örömmel és megnyugvással fogja azt a tényt fogadni, hogy Magyarországon a hercegprímás veszi át ideiglenesen az államfői hatalmat. Ennek megtörténte után nem lesz többé akadálya annak, hogy a hercegprímás legitimista meggyőződésű és megfelelő külföldi összeköttetésekkel is rendelkező, okos politikusokból és előkelő közéleti tényezőkből egy államtanácsot alakítson, amelynek működését a parlament törvényesítené s amelynek feladata volna, hogy a törvényes királyság helyreállításának jogi, bel- és külpolitikai előfeltételeit megteremtse.« Baranyai tervezete még kihangsúlyozza, hogy »ez amerikai megszállás kezdetén az új kormányt neki kellene kineveznie«. Másutt pedig egy új kormány kinevezésére, hasonlóan, mint két évvel ezelőtt az athéni metropolita, ő látszik az egyetlen elfogadható tekintélynek.« Baranyai tervezete az új kormány összetételére is javaslatot tesz. Észereint miniszterelnök: Baranyai Lipót vagy Rassay Károly lenne, belügyminiszter: Keresztes-Fischer Ferenc, kereskedelmi miniszter: Peyer Károly, igazságügyminiszter: Moór Gyula, kultuszminiszter: Molnár Kálmán, közellátási miniszter: Kovács István, iparügyi miniszter: Valentiny Ágoston, külügyminiszter: Apor Gábor, pénzügyminiszter: Baranyai Lipót.

Hasonló jellegű tervezetet dolgozott ki Ambrózy Gyula, Horthy volt kabinetfőnöke is. »A hercegprímás úr, akit az ilyen kérdések erősen foglalkoztatnak — vallja Zakar — elolvasta ezt a tervezetet és magánál tartotta.« Baranyai

Jusztin elmondja, hogy : »Gruber Miklós gimnáziumi tanárral megbeszéltem az én elaborátumomban kifejtett, a hercegprímás ideiglenes államfői megbízatásának történelmi precedensekkel való alátámasztását. Ennek kidolgozását Gruber elvállalta és ezt — mint később megtudtam — elkészülte után a hercegprímásnak átadta. Az általa elkészített tervezetet még a hercegprímásnak való átadás előtt nekem is bemutatta. Ottó utasításának megfelelően Mindszenty hazakerkezése után érintkezésbe lépett Chapin követvel is. Viszkozva ennek Esztergomban tett bemutatkozó látogatását, szeptemberben felkereste az USA-követség épületében Zakar kíséretében, aki a megbeszélésen tolmácként is szerepelt és arról a következőket mondja : »A hercegprímás megkérdezte a követet, hogy várható-e a közeljövőben a nemzetközi helyzet változása. Chapin válaszában kifejtette, hogy a helyzet feszült ; a kérdés kulcsa a németországi békében van és ha ez nem kerül megfelelő megoldásra, akkor a háború kitörése valószínű. Az Ottóra vonatkozó kérdésre Chapin azt válaszolta, hogy komoly amerikai vezető politikusok szerint lehetséges a legitimizmus feltámasztása Magyarországon, amihez természetesen hozzátartozik Ottó személye is. Ő maga Ottót nagyon komoly, tehetséges embernek tartja. Az egész beszélgetésből az volt a véleményem és benyomásom, hogy Chapin lényegében útmutatást adott a primás további magatartására vonatkozóan, illetve támogatást jelzett számára.«

Sikerein felbuzdulva, Mindszenty még nagyobb erővel folytatta szervezkedését. Shvoy Lajos, székesfehérvári megyéspüspök közli, hogy : »Mindszenty amerikai útja után az egyik püspöki konferencián elismerte, hogy Amerikában tárgyalásokat folytatott Ottóval.« Pétery József váci püspök vallomásában ugyanezt mondja.

Baranyai Jusztin vallomásából kiderül, hogyan valószínűsítették meg a legitimista vezetők Mindszenty szervezeti utasításait : »Megállapodásunk szerint az első feladat a minisztériumokkal kapcsolatban az volt, hogy minden minisztériumban kikeressünk egy, de lehetőséghez képest több megbízható személyt is, amelyre vonatkozóan az én kívánságom volt, hogy ezeket vegyük nyilvántartásba. Az elvégzett munkák, tehát a személyek nyilvántartásba vétele és a minisztériumokból szerzett esetleges információk Csertő Sándorhoz lesznek eljuttatva. A levél felírása minden esetben »Bizalmas, a primás saját kezeihez« jelöléssel lesz továbbítva. A később

biek során a hercegprímástól az érseki helynökség, illetve titkára, Csertő Sándor, szigorú utasítást kapott, hogy küldeményeinket minden esetben a prímáshoz továbbítsa. Ugyanezen a megbeszélésen elhatároztuk azt is, hogy a minisztériumokhoz hasonlóan az egyes vármegyéket is felosztjuk egymás között és vidéki rokonok, ismerősök útján vesszük fel a kapcsolatot a vidéki helyeken tartózkodó megbízható személyekkel. Ezen szempontok figyelembevételével osztottuk szét a megyéket. Ugyanezen a megbeszélésen határoztuk el, hogy a Katolikus Népszövetséget olyan vezető személyekkel erősítjük fel, akik legitimista szempontból feltétlenül megbízhatók. Így elsősorban Gruber Miklós. Ezt a kérdést már előzőleg a hercegprímással megtárgyaltam, akivel egyetértéssel megállapítottuk, hogy a Katolikus Népszövetség az egyetlen olyan szervezet, amely alkalmas arra, hogy vezetésebe legitimista személyek kerüljenek be, tömörítsék a meglévő kisebb legitimistákat és általában a legitimista gondolatot a szervezeten belül ébrentartsák. A hercegprímás az első pillanattól kezdve nagymértékben támogatta a Katolikus Népszövetséget és ebben minket minden eszközzel segített. «

Az illegális szervezkedés mellett Mindszenty amerikai útja után az eddiginél is erőteljesebben próbált beavatkozni a magyar belpolitikai helyzetbe : »Az 1947-es választások eredményét — mondja vallomásában — döntően befolyásoltam a jobboldali pártok javára. Az 1947 július 25-én megtartott püspöki konferencián kifejtettem, hogy szükség van a klérus beavatkozására a választási küzdelemben. Nyíltan ugyan ez a püspöki konferencia a Magyar Kurir útján olyan nyilatkozatot tett közzé, hogy tartózkodunk a választásokba való beavatkozástól és a szavazást a hívek lelkiismeretére bízuk, ténylegesen azonban ugyanezen a konferencián leszögeztem, hogy a gyakorlatban azt az irányítást kell adnunk sürgősen az esperesek révén, hogy a polgári pártok jelöltjei közül elsősorban a Keresztény Női Tábor és Pfeifferék jelöltjeire kell szavazatukat leadni. Minthogy a Keresztény Női Tábor a választókerületeknek csak egy kisebb részében indult, a gyakorlatban Pfeiffer Zoltán pártját támogattam. A püspöki konferencia titkos határozatának megfelelően az espereseken keresztül, valamint a plébánosokon keresztül ilyen értelemben utasítottuk a hívőket. Slachta Margitot a fentiekben kívül anyagilag is támogattam és neki választási költségeire 20.000.— forintot adtam. «

A SZENT KORONA-ÜGY

Mindszenty legitimista szervezkedésével függ össze szorosán az a magatartása, amelyet a Szent Korona hazahozatalával kapcsolatban tanúsított. Az alább felsorolt dokumentumokból ugyanis kétségbevonhatatlanul kiderül, hogy Mindszenty a koronát, nem vallásos ereklyének, értékes nemzeti műtárgynak tekintette, hanem alkotmányjogi szimbólumnak, amely a régi alkotmány szerint megtestesíti az államhatalmat és az ország szuverénitását. Ebben a törekvésében segítségére voltak azok a körök, elsősorban az amerikai imperialisták, az osztrák és bajor püspökök és a Vatikán, amelyeknek tervei közé tartozik egy olyan reakciós közép-európai katolikus monarchia megteremtése Habsburg-uralom alatt, mint amilyent Mindszenty is kívánt.

Mindszenty első lépése a nyilasok által nyugatra hurcolt szentkorona ügyében az a Chapinhoz intézett levél, amelynek kézzel írott fogalmazványát megtalálták az esztergomi titkos irattárban. A levél így szól: »Nmgú Miniszter, Követ úr! Az Egyesült Államok adták vissza és katonái hozták vissza Szent István, első királyunk 909 éven át épen maradt szentjobbát. Ugyancsak az ő szentkoronája, legnagyobb alkotmányjogi és történelmi értékünk is az Egyesült Államok hadseregének kezében van Németország területén, Wiesbadenben.

Az a kérésem, méltóztassék sürgősen rendelkezést közölni magas kormányától, hogy a hadsereg szállítsa el és adja át megőrzésre Rómában (annak az Apostoli Szentségnek) a Pápa Őszentségének, akinek elődje a Szentkoronát Szent Istvánnak ajándékozta az ezredik évben. Az ügy nemzetünknek rendkívül fontos tárgya és amiatt, hogy kikérés,

háborús előrenyomulás miatt végzetes sorsra juthatna a Szent Korona. Miránk a megnyugtató csak Róma volna.

Fogadja Nagyméltóságod őszinte tiszteletemet. 1947. VIII. 31.« (9. melléklet.)

A levélben említett »kikérés« arra vonatkozik, hogy a korona visszaszolgáltatását a magyar kormány kérte az USA-kormánytól. A »háborús előrenyomulás« célzás Mindszenty politikai vágyálmára, a harmadik világháborúra.

Mindszenty soraira Chapin amerikai követ így válaszolt :

»Kedves Mindszenty Bíboros !

Megkaptam az Ön augusztus 31-i levelét, amely a Szent István szentkoronájával kapcsolatos intézkedéssel foglalkozik, amely az Ön állítása szerint Wiesbadenben, az Egyesült Államok hadseregének birtokában van.

Engedje meg, hogy biztosítsam Önt, kedves Bíboros, hogy az Ön javaslatának a szükséges figyelmet fogjuk szentelni akkor, amikor az erekle sorsával kapcsolatban a követtség figyelmét erre felhívják.

Tisztelettel maradok
Shelden Chapin.

Mindszenty József püspöknek,
Magyarország hercegprímásának,
Esztergom érsekének,
Esztergom, Magyarország.« (10. melléklet.)

1947 augusztus 26-án Baranyai Jusztin levelet írt Mindszentynek, amelyben beajánlja neki Csáky Zoltán grófot, mint olyan személyt, aki alkalmas arra, hogy Mindszenty utasításai szerint járjon el, a koronát Wiesbadenben őrző amerikai hatóságoknál. Baranyai kézzel írott levele így hangzik : »Főmagasságú Bíboros Hercegprímás Úr, Kegyes Nagy Jó Uram.

Sigmond (Strecke) Ernő elhozta hozzám lelki gyermekét, gróf Csáky Zoltánt, ki a koronaörtség parancsnokának, Pajtás Ernő tábornoknak unokaöccse. A szentkoronára vonatkozóan nemcsak nagyon érdekes dolgokat mond el közvetlen tudomás alapján, hanem alkalmas arra is, hogy a legnagyobb kincsünk további sorsára vonatkozóan utasításokat átvegyen. A szentkorona abszolút biztonsága érdekében szerény véleményem szerint a következő eljárás volna szükséges : Eminenciád, mint e tekintetben a jelen helyzetben egyedül kompetensnek tekinthető tényező eljárna az itteni amerikai

47

LÁSZKY JÁNOS, EGYETEMES

és úgy megjelöltem
 azokat a pontokat,
 amelyekre az állam,
 ha az ügyeket, és
 bizonyos más, gazdasági
 ügyek vezetésére
 járulékot a Szent Koronára.

Budapest, 1944. évi február 4. nap.
 Egyben engedélyt adok tartalmilag egyező kivonat kiállítására.
 A megnevezett ügy
 a Menedzseri és
 Részvényes Társaság.

Lászkyné Jánosné
 1944. VIII. 21.

148. 201.

9. A Szt. Korona-ügyben Chapin követhet intézett Mindszenty-levél kéziratos fogalmazványa.

LEGATION OF THE
UNITED STATES OF AMERICA

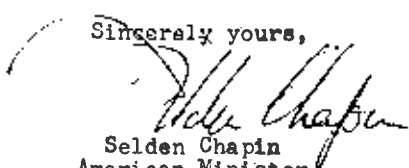
Budapest, Hungary
September 12, 1947

My dear Cardinal Mindszenty:

I have received your letter of August 31 with regard to the disposition of the Holy Crown of Saint Stephen that you state is now in the hands of the United States Army in Wiesbaden.

Permit me to assure you, my dear Cardinal, that your suggestion will be given due consideration at such time as the disposition of this relic is brought to the attention of this Legation.

Sincerely yours,

Selden Chapin
American Minister

His Eminence
Joseph Cardinal Mindszenty,
Arch Primate of Hungary,
Archbishop of Esztergom,
Esztergom, Hungary.

10. Chapin követ válasza.

követnél, hogy a németországi illetékes amerikai hatalom rendelkezék akként, hogy a Szent Korona Wiesbadenből szállíttassék el Rómába és adassék át megőrzésre annak, akitől származik, a római pápa Őszentségének.

Az ügy rendkívüli fontosságára való tekintettel arra kértem Sigmond (Strecke) Ernőt, hogy Csáky gróffal utazzék Esztergomba Eminenciához. Nagyon kérem, kegyeskedjék őket fogadni.

Eminenciád szent bíborát csókolva, vagyok mindenkor készséges szolgája, Baranyai Jusztin.» (11. melléklet.)

Mindszenty megfogadta Baranyai tanácsát, sajátkezőleg írt levelében beajánlja Csákyt, Bécs és Salzburg érsekeinél, hogy járjon el és kérje támogatásukat ahhoz, hogy az amerikai hatóságok ne adják ki a Koronát a magyar államnak. (12. melléklet.) Nem elégedett meg tehát a Chapin-nel folytatott levélváltással, hanem külön futárt menesztett ebben az ügyben Wiesbadenbe.

Csáky 1948 május 1-én írott levelében számol be küldetésének eredményeiről. Elmondja, hogy járt Bécsben, Inntzernél, Münchenben Faulhaber-nél, Salzburgban Rohrachernél és 1948 április 2-án felkereste Weilheimban Horthyt is. Működésének meglelt az eredménye. Rohrachert a következő németnyelvű levelet küldte Mindszenty biztatására Spellman newyorki bíboroshoz :

»Eminenciás Uram !

Főtisztelendő Kardinális Uram !

Őminenciája, Magyarország Főtisztelendő Hercegprimása, Mindszenty Kardinális, éppen most küldött hozzám meghatalmazásával egy futárt, aki a következő kérelmet terjesztette elém :

A német birodalomban, az amerikai zónában fekvő Wiesbadenben található magyarországi Szent István Koronája, amelyet több mint ezer esztendővel ezelőtt az Apostoli Szentszéktől kapott. Azóta is e korona nevében hirdetnek Magyarországon minden bírói ítéletet. E Korona egyaránt testesíti meg az államhatalmat és Magyarország szuverenitását. Éppen ezért nemcsak a magyarországi katolikusok, hanem a másvallásúak szemében is szentség és felbecsülhetetlen értékű kincs. Most arról van szó, hogy ezt a Szent Koronát kell megmenteni a magyar nemzet számára. Fennáll a veszély, hogy már most kiszolgáltatják Magyarországnak,

Főmagnásji Riborska Hercegségébe,
Képes Nagy Fő Uram,

Sigmund (Strecke) Ernő elhírt
horvát lelkigyermek, gróf Csáky
Zoltán, fia koronásúj parancs-
nokának, Pátek Ernő lab. munká-
modosára. A Spenthoronra vonat.
Közvetlen nemest négy irdakos dolgo-
kat mond el Nézőkkel tudomás
alapján, kennek alkalmas arra is,
hogy a legújabb Rüssimel kóválti
Szász borsóhozvan utasítások
alozzan.

A Spenthoronra abszolút birtokos
irdakiben azaz béleményem kérem,

11. Baranyay Jusztin levele, amely gróf Csáky Zoltánt ajánlja be
Mindszentyhez.

e követség, eljárás volna ezütközni:
Eminenciát, miát e tekintetben
a jelen helyrebben egyedül Komjác.
Ezenek tekintetétől lényeg, éppen
az illam amerikai követnek, hogy
a nemzetközeli illetékes amerikai
hatalom rendelkezett attól, hogy
a Szentirma Wrasba denbire szállt.
sál, a Pórnika s adomát át megör-
zárne annak, akitől avarias, a ró-
mai pápa kezelték.

Az új racionális fontosságú
vélő tekintettel arra, Károlyi Gy-
zont (Harta) Ernie, hogy Csáky gróf-
gal utazott Erdergomba, Eminenciát
43. Nagyon kérem, kegyelmezjen ötle-
teimre.

Eminenciát kérem kiborítástól
vagyat mindenkör

Budapest, 1847. aug. 26.

Kéziratos redője
Baranyay Jusztin

11. Baranyay Jusztin levele, amely gróf Csáky Zoltánt ajánlja be
Mindszentyhez.

Geis. Salzburg
Meyi Giborus, ^{8.)} Geis
Meyi "

Egy kérelem és nem-
relemlés rendelkezés
főnöki hivatalában,
~~attól a helytől~~
valamennyi helyen
levegővel és vízben
készen áll - ügye-
déllyel. ~~Érkezett~~
Kérem

Kérem, mellőzve
szóval bizonyított
fogadást és leve-
lővel ~~csatlakoztatva~~
fogadja

947. IX. 1.

12. Mindszenty beajánló levelének sajátkezű fogalmazványa.
Ezzel küldte gróf Csákyt Innitzer bíboroshoz és Rohracher érsekhez.

ami a jelenlegi magyarországi politikai helyzetben e szent tárgy elvesztésével lenne egyenlő.

Ez oknál fogva arra kér engem Őeminenciája, a Főtisztelendő Kardinális Úr által küldött futár, hogy terjesszem Eminenciád elé a következőket :

1. eszközölje ki, hogy a Szent Koronát semilyen körülmények között se szolgáltatassák ki Magyarországnak, hanem juttassák Rómába a Szentatyához.

2. A Korona vagy az amerikai hatóságok által hivatalosan, vagy legalább is védelmük alatt nemhivatalosan, a Szentatyának adassék át.

3. Ezen az átadáson vegyen részt a Szent Korona őre, gróf Pajtás Ernő ezredes — jelenleg Grabenstött 32, Felsőbajorország — valamint annak kísérője, Csáky Zoltán gróf.

A magyar katolikusok e kérelmének keresztülviteléhez szükségesnek látszik egyenesen az Egyesült Államok Elnök Urával kapcsolatba lépni. Egy külön ajánlólevél, amelyet Eminenciád intézne Kleyes tábornok úrhoz, minden bizonnyal sikerre vinné ezt az akciót, amely a hívő magyarság körében a legnagyobb örömet keltené.

Engedje meg Eminenciád különleges tiszteletem kifejezését.

Odaadó híve

Andr. Rohrer, hercegérsek.

Őeminenciája Főtisztelendő

Spellman Kardinális Úrnak.« (13. melléklet.)

Hasonló szellemű levelet írt Faulhaber bíboros is Spellmannak, 1947 november 21-én, amelyben többek között ezt írja : »Ez a levél azt az alázatos kérelmet tartalmazza, segítsen nekünk Szent István koronájának megmentésében.«

Innitzer bíboros pedig 1948 március 1-én a következő nyilatkozatot tette az amerikai külügyminisztériumban való felhasználás céljából. »Megerősítem, hogy 1947 november 26-án Castelgandolfo-ban beszéltem Őszentsége előtt Szent István koronájának szent ereklyévé való átminősítésének tervéről és hogy ezt a tervet rokonszenvvel fogadták.«

Horthy is megtette a magáét, és a következő németnyelvű levelet intézte 1948 április 3-án Weilheimből XII. Pius pápához :

»Szentséges Uram !

Felhasználom az alkalmat, hogy Csáky gróf egy órán

Abdruck

Salzburg, 18. November 1947.

Euer Eminenz !

Hochwürdigster Herr Kardinal !

Seine Eminenz, der hochwürdigste Herr Fürstprimas von Ungarn Kardinal Inozenty schickt eben einen Kurier mit Beglaubigungsschreiben an mich, der mir folgendes Anliegen vorbringt.

In Wiesbaden, Deutsches Reich, amerikanische Zone, befindet sich die Krone des hl. Stephan von Ungarn, die er vor mehr als 1000 Jahren vom Apostolischen Stuhl erhalten hat. Im Namen dieser Krone werden seit jeher alle Richtersprüche in Ungarn gefällt. Sie verkörpert gleichsam die Staatsmacht und Souveränität Ungarns in sich. Daher ist sie nicht nur den Katholiken Ungarns, sondern auch den andersgläubigen ein heiligtum und unüberschätzbarer Schatz.

Diese hl. ungarische Krone gilt es nun, der ungarischen Nation zu retten. Es scheint Gefahr zu bestehen, dass sie an Ungarn jetzt schon ausgeliefert wird, was bei der gegenwärtigen politischen Situation in Ungarn dem Verluste dieses heiligtums gleichkäme.

Aus diesem Grunde ersucht mich der von Sr. Eminenz, dem Hochwürdigsten Herrn Kardinal entsandte Kurier, Eure Eminenz um folgendes zu bitten:

1.) Zu veranlassen, dass diese hl. Krone unter keinen Umständen nach Ungarn ausgeliefert, sondern dieselbe an den hl. Vater in Rom überbracht wird.

An Seine Eminenz,
den Hochwürdigsten Herrn
Kardinal Spellmann

13. Rohrachér salzburgi érsek Spellman newyorki bíborshoz írott levelének másolata, amelyet a salzburgi érsek megküldött Mindszentynek.

2.) Dass die Krone entweder von der amerikanischen Militärbe-
hörde offiziell oder wenigstens unter ihrem Schutze inoffiziell dem
H. Vater übergeben wird.

3.) Dass an dieser Ueberbringung der Wächter der hl. Krone Oberst
Ernst Graf von Pajtis, dzt. Grabenstött 32, Oberbayern und dessen Beglei-
ter Graf Johann von Csaky beteiligt sind.

Um diese Bitten der Katholiken Ungarns durchzusetzen, dürfte
es passend sein, sich direkt mit dem Herrn Präsidenten der Verei-
nigten Staaten in Verbindung zu setzen. Ein eigenes Empfehlungsschrei-
ben an den Herrn General Klages von Ihrer Seite würde die Durchführung
dieser Aktion, durch die dem ungarischen Volke, soweit es gläubig ist,
die größte Freude gemacht würde, wohl sicher ermöglichen.

Genehmigen Suer Eminenz den Ausdruck besonderer Verehrung
seitens

Ihres

ergebensten

+ And. Rohrachner,
Fürsterzbischof.

13. Rohrachner salzburgi érsek Spellman newyorki bíborshoz írott
levelének másolata, amelyet a salzburgi érsek megküldött Mindszentynek.

belül Rómába indul, hogy Szentséges Uramat néhány sorral felkeressem.

Végtelen örömmel értesültem arról, hogy a mi Szent Koronánkat a koronázási jelvényekkel egyetemben, az amerikaiak az Apostoli Széknek nyújtják át. Kő esett le ezzel a szívemről. Minthogy ez nem történhetik meg egyik nappól a másikra, közben lezajlanak az olaszországi választások is és remélem Istentől, hogy azok kedvezően fognak alakulni. Az emberek szeme az utóbbi időkben kinyílt és elképzelhetetlen lenne, hogy az olaszok ne látnák előre egy kommunista hatalomátvétel következményeit. Remélem azt is, hogy de Gasperi miniszterelnök hazája és népe érdekében latbaveti minden energiáját, hogy a hatalom a keresztény és hazafias elemek kezébe jusson.

Végtelenül hálás lennék, ha Pajtás ezredes, a Koronázás eddigi parancsnoka — már csak politikai okoknál fogva is — az átadás után Rómában maradhatna, hogy megőrizzük azt a hagyományt, amely szerint a Szentkoronának mindenkor magyar őrzője volt.

Ez alkalommal is szeretném megismételni azt a kimondhatatlan hálát, amelyet én és családom Szentséges Uram végtelen kegyességével szemben érez.

Istennek hála, mind az amerikaiak, mind pedig a többi nemzetek hangulata gyökeresen megváltozott irányunkban és minden okom megvan annak feltételezésére, hogy Státusunk hamarosan újra rendeződik.

Gondolataink ezekben a nehéz időkben sokat időznek Szentséges Urunknál és a jövőre nézve minden elgondolható jót és az igaz ügy teljes győzelmét kívánjuk.

Törhetetlen ragaszkodással maradok Szentséged legodaadóbb híve. (14. melléklet.)

A szent koronára vonatkozó dokumentumok sorát Montini bíboros, a pápai állam államtitkárhelyettesének a vatikáni külügyek intézőjének 1947 szeptember hó 9-én az esztergomi érseknek írt latinnyelvű levele zárja le, amely így szól:

»Nagyméltóságú Főtisztelendő Uram!

Az Amerikai Egyesült Államok szentszéki követe megküldte nekem annak a levélnek másolatát, amelyet Kenneth C. Royall úr, Spellman bíboros Eminenciájának adott át: a levél a magyar Szentkoronára vonatkozik.

Idecsatolva bátor vagyok Neked elküldeni, minthogy arról az úgról van szó, amely Neked szíveden fekszik. Szent bíborod szegélyét alázatosan csókolva, az illő legmélyebb tisztelettel vagyok,

Eminenciád leghűségesebb és legodaadóbb híve :
J. B. Montini.« (15. melléklet.)

Kenneth C. Royall, az Egyesült Államok hadügyminisztere 1947 augusztus 11-én írt levelének másolata szerint az államtitkár tudomásul veszi, hogy Spellman bíboros a levelet a magyar primás felkérésére írta meg és közli Spellman bíborossal, hogy levelének másolatát elbírálás végett továbbította a külügyminisztériumhoz. (16. melléklet.)

Mindszentynek valóban »szívén feküdt« a Szent Korona sorsa. Hogy miért, arról saját szavai tanuskodnak :

»Ottó megkoronázásához minden körülmények között biztosítani akartam a Magyar Szent Koronát. Ezért mindent elkövettem, hogy a Szent Koronát az amerikai hatóságok a jelenlegi magyar kormánynak ne adják ki. 1947 augusztus 31-i kelettel levelet írtam Chapin budapesti USA követnek és felkértem, eszközölje ki kormányánál, hogy az amerikai hadsereg szállítsa a Szent Koronát Rómába. Levelem magyarázatául előadom, hogy a magyar kormány kikérési lépéseit kívántam minden körülmények között megakadályozni. A háborús előnyomulásról azért tettem említést, mert vártam a harmadik világháború kitörését. Minden tervünk előfeltétele az volt, hogy a Magyar Demokrácia egy közeli, harmadik világháborúban vereséget szenvedjen, még akkor is, ha az ország hadszíntérré is változik.«

Legközelebbi munkatársa, titkára és bizalmasa, dr. Zakar András így jellemezte vallomásában Mindszenty szerepét a legitimista mozgalomban : »Mindszenty hercegprimás a legitimizmusnak legmarkásabb képviselője, aki nem szűnt meg hercegprimássá való kinevezése óta ezekről a kérdésekről tárgyalni, beleágyazva őket a konkrét magyar politikai helyzetbe és pártokba és a nemzetközi helyzetbe is. Mint olyan főpapnak, aki legmagasabb egyházi méltóságot viseli Magyarországon, vitathatatlan tekintélye volt és van a legitimista tényezők és egyéniségek között. Vezetőnek tekintik.« Lényegében megegyezik ezzel a jellemzéssel az, amit Baranyay Jusztin állít : »elismerem, hogy a magyarországi legitimista mozgalom vezetője Mindszenty József

4.

Weilheim, den 3. April 1949.

Euere Heiligkeit!

Ich benütze die Gelegenheit dass Graf Csaky in einer Stunde nach Rom abgeht, um Euere Heiligkeit mit einigen Zeilen aufzusuchen.

Ich habe mit unendlicher Freude gehört, dass unsere heilige Krone samt den Krönungsinsignien von Amerikanern dem Heiligen Stuhle übergeben wird. Damit ist ein Stein von meinem Herzen gefallen. Nachdem das nicht von heute auf Morgen geschehen kann, werden bis dahin die Wahlen in Italien vorüber sein, und ich hoffe zu Gott, dass sie günstig ausfallen werden. Allen Menschen sind die Augen in letzter Zeit aufgegangen und es ist unvorstellbar, dass die Italiener die Folgen einer Machtergreifung durch die Kommunisten nicht voraussehen würden. Ich hoffe auch, dass der Ministerpräsident de Gasperi die Energie aufbringen wird, im Interesse seiner Heimat und seines Volkes alles aufzubieten, um die Machtergreifung durch christliche und patriotische Elemente zu versuchen.

Ich wäre unendlich dankbar, wenn - schon aus politischen Gründen - der bisherige Kommandant der Kronwache, Oberst Pajtas, nach der Übergabe in Rom bleiben dürfte, um die Tradition, dass immer ein ungarischer Kronhüter die Krone zu bewachen hat, zu wahren.

Meine und meiner Familie unsagbaren Dank für die unendliche Güte die wir immer von Seiten Eurer Heiligkeit verspüren kennen, möchte ich auch bei dieser Gelegenheit wiederholen.

Die Stimmung sowohl der Amerikaner, wie der übrigen Welt uns gegenüber hat, sich Gott sei Dank gründlich geändert und ich habe allen Grund anzunehmen, dass unser Status in Kürze geregelt wird.

Unsere Gedanken weilen in dieser schweren Zeit sehr viel bei Eurer Heiligkeit und wünschen für die Zukunft alles erdenklich Gute und den vollen Sieg der guten Sache.

In unwandelbarer Anhänglichkeit verbleibe ich Eurer

Heiligkeit

treu ergebenster

14. Horthy XII. Pius pápához intézett németnyelvű levelének másolata, amelyet gróf Csáky hozott el Mindszentynek.

Vatikano, le 9 Septembris 1947

N. 162060

Em. ne ac Rev. me Domine,

Apostolicus Delegatus Foederatarum Americae Civitatum ad me misit exemplum epistulae, quam Dominus Kenneth C. Royall ad Eminentissimum Cardinalem Spellman reddidit; id ad Sacram Hungariae Coronam spectat.

Heio adiunctum, id Tibi mittere studeo, cum de re agatur, quae Tibi cordi est.

Sacram Purpuram Tuam humillime deosculatus, summi quaer est observantia, me profiteor

Eminentiae tuae
addictissimus ac deditissimus

Em. o ac Rev. mo Domino
Card. Josepho Mindszenty
Archiepiscopo Strigoniensi

(adiecto documento)

15. Montini vatikáni államtitkárhelyettes levele Mindszentyhez.

C O P Y

WAR DEPARTMENT

Washington, D.C.

August 11, 1947

His Excellence Francis Cardinal Spellman
Archbishop of New York
452 Madison Avenue
New York 22, N.Y.

Your Estimate:

Your letter dated 26 July 1947, addressed to Judge Patterson interceding on behalf of Cardinal Mindszenty, Primate of Hungary, with respect to the Sacred Crown of Hungary, now in the custody of the military authorities in Austria, was duly received.

Since the restitution of sacred relics other than to the government of origin is not properly within the discretion of the Military Government authorities, I have taken the liberty of forwarding a copy of your letter to the Department of State requesting its careful consideration of your request.

Sincerely yours,

Kenneth C. Royall (signed)
Secretary of War

16. *Kenneth C. Royall amerikai hadügyminiszter Spellman new-yorki bíborshoz intézett levelének másolata.*

hercegprímás, aki mellett másodsorban engem tekintettek a mozgalom magyarországi vezetőjének. Úgy a hercegprímás, mint az én politikai állásfoglalásomat minden esetben a legitimizmus eszméje sugalmazta.»

*

Mindszenty legitimista tevékenységének, az illegális szervezkedésben vállalt vezetőszeropének kettős indító rúgója volt. Egyrészt alapvető népellenes, demokráciaellenes beállítottsága; a magyar nép uralmának külföldi beavatkozással való megsemmisítése után újból a Habsburg dinasztiát kívánta a nép nyakába ültetni, másrészt féktelen személyi becsvágya és hiúsága, amelyet különösen az a gondolat táplált, hogy egy bizonytalan időtartamú átmeneti periódusban mint az ország első »zászlósurá« ő maga gyakorolná a legfőbb hatalmat és azt akkor, amikor jónak látná, kegyesen átruházná a királyra.

Mindszenty József ezzel a működésével mint a magyarországi legitimista mozgalom vezetője elkövette az 1946. évi VII. törvénycikk 1. §-ában meghatározott büntetést, mert a demokratikus köztársaság megdöntésére irányuló mozgalmat vezetett és szervezett.

HÜTLENSÉG ÉS KÉMKEDÉS

»A nyugati hatalmakkal, azoknak itteni képviselőivel való kapcsolatomat az a politikai elgondolás határozta meg, hogy ezeknek az államoknak, elsősorban az Amerikai Egyesült Államok segítségével kívántam a szovjetorosz megszálló haderőnek Magyarországról való kivonulását elérni és utána az amerikaiak segítségével egy rendszerváltozást. Ennek érdekében rendszeres kapcsolatban álltam a nyugati államok budapesti követségeivel, elsősorban az USA követséggel. Számos alkalommal fordultam hozzájuk különféle beadványokkal, levelekkel, küldöttem nekik jelentéseket a magyarországi helyzetről és sürgettem beavatkozásukat.« — Így határozta meg maga Mindszenty egész hazaáruló kémtevékenységének alapvető okait. (18. melléklet.)

Valóban négy esztendő alatt Mindszenty csak úgy ontotta a különböző beadványokat, leveleket, feliratokat a nyugati hatalmak vezetőihez és képviselőihez, amelyekben azonnali közvetlen beavatkozásukat követelte a magyar belügyekbe. »1945 áprilisában megjelentem az angol és amerikai missziók vezetőjénél, akikkel azután fenntartottam a kapcsolatot. Összeköttetésben voltam Schoenfelddel, Key tábornaggal, Dietrich kapitánnyal és Gascoigne-nyal. Az angol és amerikai missziók vezetőinek adatokat szolgáltattam a magyar belpolitikai életről, gazdasági kérdésekről és a Szövetséges Ellenőrző Bizottság harmadik tagjának csapatairól.* Az 1945 aug. 27-i magyar-szovjet gazdasági egyezmény szövegének egy-egy példányát eljuttattam az angol és amerikai követséghez.«

Mindszenty 1946 május 3-án levelet ír W. Mitchell-Carse-nak, az angol misszió egyik tagjának és ebben azt kéri,

* Vagyis : a Szovjet Hadsereg.

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

18. Mindszenty vallomása kémkedéséről.

hogy »az oroszok egy év multán térjenek haza és jöjjön ide kiszámú angol-amerikai katonaság«. Egy 1947-ben Weemshez, az amerikai katonai misszió vezetőjéhez írott levelében kéri, hogy az kormányánál járjon közbe a magyar választások elhalasztása érdekében. 1946 április 20-án az angol királyhoz és Truman elnökhöz fordult. 1947 augusztus 25-én levélben kéri az angol követet, hogy lépjen közbe a magyarországi svábkitelepítés megszüntetésére. Sorait a következő követelődző, tolakodó megjegyzéssel zárja: »arra kérem Excellenciádat, hogy ne méltóztassék az orvoslástól azon címen visszavonulni, hogy ez belügy«.

Állandó sürgető követelődzései végül is arra kényszerítették Schoenfeldet az USA akkori magyarországi követét, hogy a következő levelet intézze hozzá: »Tisztelettel nyugtázom november 22-én kelt levelét, amely bizonyos intézkedésekre vonatkozik, melyeket a Csehszlovák Kormány hozott a szlovákiai magyar kisebbségre vonatkozóan, valamint az Ön december 12-én kelt levelét, mely a magyar köztisztviselőket érintő intézkedésekről szól és december 16-án kelt levelét, mely általános érvényű megfigyeléseket ad politikai vonatkozásban Magyarországról a jelenlegi helyzetben. — Az Ön leveleinek másolatai továbbítva lettek a Külügyminisztériumhoz. Meg kell jegyezni azt, hogy az Ön december 12. és december 16-i levelei, melyek Magyarország belső politikai kérdéseit érintik, az Egyesült Államok kormányának beavatkozását kérték, bizonyos, Eminenciád által nehézményezett, helyzetek megváltoztatása érdekében. Ebben a vonatkozásban bizonyosan ismeri Ön az én kormányomnak régóta gyakorolt más nemzetek belső ügyeibe való be nem avatkozási politikáját. Ez a politika hosszú időszakon át helyesnek bizonyult és sok nehéz helyzetben a legjobb garancia a spontán, életerős és igazi demokratikus fejlődésre. Világos lesz Eminenciád előtt, hogy ez szükségképp elzár ez elől a követség elől intézkedési lehetőséget, mely intézkedés mint a magyar belső ügyekbe való beavatkozás lenne felfogható, vagy amelyik kívül fekszik a diplomáciai misszió normális tevékenységein. Szeretném ezt az alkalmat felhasználni, hogy biztosítsam Eminenciádat arról, hogy örömmel fogadom továbbra is az Ön észrevételeit minden olyan ügyben, melyre figyelmemet felhívni szándékozik. Legjobb kívánságaimat tolmácsolva az ünnepekre megújítom kiváló tiszteletem kifejezését.« (19. melléklet.)

December 17, 1948

Y. J. J. J. J.

I have the honor to acknowledge receipt of your letter of November 22, concerning certain actions taken by the Czechoslovak Government affecting the Hungarian minority in Slovakia, as well as your letter of December 12, concerning the program for rearmament of the Hungarian civil service, and your letter of December 16 containing observations on general matters of political interest in Hungary at the present time.

Copies of your letters have been forwarded to the Department of State.

It is noted that your letters of December 12 and December 16, touching on internal political problems of Hungary, requested the assistance of the United States Government in altering certain conditions which Your Eminence deploras. In this connection you are of course aware of my Government's long standing policy of non-interference in the internal affairs of other nations. This policy has proven over a long period of time and through many trying situations the best guarantee of spontaneous, vigorous and genuine democratic development. It will be clear to Your Eminence that it necessarily precludes action by this Legation which could properly be construed as interference in Hungarian domestic affairs or which lies outside the normal functions of diplomatic missions.

I should like to take this opportunity to assure Your Eminence that I shall continue to welcome the expression of your views on any matters which you may desire to draw my attention to.

LA SCHOENFELD

H. E. Eminence
Joseph Cardinal Mindszenty
Prince Primate of Hungary,
Esztergom, Hungary.

19. Schoenfeld USA követ válasza Mindszenty sűrgetésére.

In conveying to Your Eminence my best wishes for the holiday season, I take the opportunity to renew the assurances of my highest consideration.

H. F. Arthur Schoenfeld
American Minister

19. Schoenfeld USA követ válasza Mindszenty sürgetéseire.

Mindszentynek azonban ez a »leintés« sem volt elegendő, nem tudott belenyugodni abba, hogy hazaáruló tevékenységében korlátozzák és ezért válaszlevelében súlyos szemrehányásokat tesz Schoenfeldnek, amiért az nem hajlandó követelésének, amely »azonnali sürgős beavatkozást kívánt«, eleget tenni. Annyira nem képes beletörődni abba, hogy Schoenfeld a nyílt, közvetlen beavatkozást visszautasította, hogy levele végén szóról szóra ezt írja: »Ha azonban ezt a választ Nagyméltóságod csak kifelé méltóztatik adni, akkor megnyugszom abban.« -

MINDSZENTY ÉS CHAPIN KÖVET KAPCSOLATA

Különösen szoros lett Mindszenty kapcsolata az amerikai követséggel, amikor Selden Chapin vette át a budapesti követség vezetését. Chapin már első találkozásukkor adatokat kért Mindszentytől a kommunisták tevékenységéről. A primás megígérte ezeknek az adatoknak beszerzését és ettől kezdve rendszeresen küldött Chapinnak jelentéseket. Mindszenty és Chapin kapcsolatáról részletesen számol be vallomásában Zakar. (20. melléklet.) 1948 februárjában Mindszenty meghívására Chapin követ Esztergomba érkezett. Erről a találkozásról Mindszenty így számol be: »Félórás beszélgetés során kifejeztem elégedetlenségemet és sürgettem erőteljesebb beavatkozásukat. Chapin többször kért tőlem konkrét adatokat a kommunistákkal és a Magyarországon lévő orosz csapatokkal kapcsolatban. Általában minden olyan adatot, amely a magyar politikai, gazdasági helyzetről, a demokratikus pártokról tudomásomra jutott. Utasításba adtam titkáromnak, dr. Zakar Andrásnak, hogy ezeket adja át az érte jövő Koczaknak. Ez időtől kezdve Koczak rendszeresen megjelent Esztergomban és titkárom átadta neki az összegyűjtött adatokat.«

»Chapin látogatása után körülbelül egy hónappal — vallja Zakar — bejelentés nélkül érkezett Esztergomba az USA követség titkára, Koczak, aszerinti megállapodás alapján; hogy a primás engem utasított a Koczakkal tartandó kapcsolatra. Körülbelül egy hónapra rá, 1948 április végén találkoztam Koczakkal, Csertő Sándor érseki titkárral történt előzetes megállapodásunk alapján, a Központi Szemléárumban. Itt átadtam Koczaknak körleveleket, feljegy-

zéseket, valamint a primásnak egy összefoglalóját politikai kérdésekről. Azzal váltunk el, hogy egy idő után újra fogunk találkozni és akkor az addig számára összegyűjtött híranyagot újra át fogom neki adni. A legközelebbi találkozás időpontjában nem egyeztünk meg. Esztergomba visszatérve egy-két nap múlva beszámoltam a hercegprimásnak Koczakkal lefolyt beszélgetésemről és ismertettem a vele folytatott tárgyalás anyagát. Ezt követően Koczak május végén jött ismét Esztergomba és jelezte, hogy Rómába megy, nincs-e valami, amiben segíthet. Én átadtam neki körleveleket, régebbi tájékoztatót, azután megkértem, hogy Péterffy Gedeon részére leveleket adjon át. Péterffynek írt egyik levelében a primás referált Tardininek a magyar politikai helyzetről. Tudomásom van arról, hogy Csertő Sándor érseki helynökségi titkár szintén összekötő szerepet játszott a hercegprimás és az amerikai, angol és svájci követségek között, mégpedig úgy, hogy túlnyomórészt a hercegprimás úr megbízásából a pesti követségekre leveleket juttatott el. A lebonyolítási út általában ez volt: Esztergomból papi futár vitte a helynökségre, ahonnan Csertő vagy személyesen vagy megbízható futár útján juttatta el az illetékes követségre.»

Mindszenty azonban nemcsak az ország belügyeire vonatkozó politikai és gazdasági információkat juttatott el rendszeresen egyes külföldi, elsősorban az amerikai követségre, hanem az itt állomásozó szovjet csapatok ellen is rendszeresen kémkedett. Így például sajátkezű feljegyzése szerint megszerezte és átadta az angol és amerikai missziók vezetőinek a magyarországi szovjet csapatok költségelőirányzatát az 1946—47-es évre. Az Esztergom-Komárom vármegyében állomásozó szovjet katonai egységek hadtápköltségeit is az amerikaiak tudomására hozta.

Mindszenty legitimista tevékenysége újra fellobbant, amikor értesült a Tito klick árulásáról. »A jugoszláviai események kipattanása után több ellenzéki képviselő volt nálam audiencián és azt fejtegették, hogy Magyarországon is döntő változásnak kell bekövetkeznie a politikai életben. Emiatt szükségesnek tartottam, hogy találkozzam Chāpin követtel és megbeszéljem a politikai helyzetet. Utasítást adtam titkáromon keresztül Csertő Sándornak, aki előkészítette a találkozást, amely Chapin hűvösvölgyi villájában történt meg. A találkozáson résztvettek Chapin követ tol-

mácsaként Mr. Rewey sajtóattasé, titkárom és az amerikai külügyminisztérium közép-európai referense Mr. Brown, aki akkor jött Jugoszláviából.»

Mindszenty beszámol Chapinnal folytatott utolsó találkozásáról is : »Utoljára 1948 nov. közepén találkoztam Chapin követtel, akit titkáromon keresztül meghívtam Esztergomba. Chapin Koczakkal együtt érkezett és háromnegyed órás megbeszélést folytattunk. Diplomátikus fogalmazásban kifejezte, hogy amennyiben szándékomban állna elhagyni az országot, segítségemre lennének.«

Igy fest, Mindszenty és Zakar vallomásai alapján a magyar katolikus egyház legmagasabb méltóságából rendszeresen üzött kémkedés. És mi szolgált az egész tevékenység alapjául, mi alkotta a kémhálózatot? Ime : »Az általam engedélyezett és titkáromon keresztül az amerikaiaknak folyamatosan átadott politikai, gazdasági és ipari adatokat — vallja Mindszenty — a papságon keresztül szereztem be az ország területéről.« Mindszenty tehát esztergomi érseki rangját arra használta fel, hogy az ország papságát, a katolikus szervezeteket kémkedésének szolgálatába állítsa.

MIHALOVICS ZSIGMOND KÉMKÖZPONTJA.

Ebben legbuzgóbb segítőtársa Mihalovics Zsigmond prelátus, az Actio Catholica igazgatója volt. Mihalovics Zsigmondnak 1946 május 25-től, 1948 március 16-ig Mindszentyhez intézett részletes politikai és gazdasági jelentései az esztergomi érseki palota pincéjében tartott házkutatás során a rendőrhatalóságok kezébe jutottak. A levelekből világosan kitűnik, Mindszenty tudott arról, hogy Mihalovics ugyanezeket a jelentéseket a külföldi hírszerzőknek is eljuttatta. 1946 július 14-i jelentésében pl. ezt írja Mihalovics : »Varasdyné gr. Zichy Henriette lakásán házi hangversenyt rendeztünk a svájci, dán missziók részére. Elbeszélgettünk velük és úgy láttuk, hogy egészen reakciós gondolkodásúak. Azt hiszem, igen becses és bizalmas információkat tudunk nekik adni, nemcsak a segélyezésekre, hanem egyéb dolgokra is.« 1947 március 27-én ezeket írja : »Felkeresett Carl Bratved gárdakapitány Koppenhágából, de a dán vöröskereszt részéről és annak egyenruhájában. Másfél óráig volt nálam és információkat adtam neki. Kérte ugyanis, hogy

egészen őszintén beszéljek vele. Ma pedig fel fog keresni egy francia, az információs államtitkárság részéről a külföldi relációk oldaláról. A pontokat már ideadta. Azt mondotta, majd ő maga eljön és maga végzi el a feljegyzéseket. Mr. Brumst is gyakran fent van nálunk, most Magyar Kurirral beszélt át alaposan mindent.« 1947 március 21-én így szól a jelentés egy része: »Mr. H. Stassen részére gyorsan összeállítottam információs anyagot a katolikus sérelmekről. Sajnos, gyorsan kellett dolgozni, ezért bizonyos hiányok vannak benne. De az egész anyagot egy 24 óra alatt készítettük el, fordították le és meg is kapta Mr.-ünk. S amint hallom, nemcsak érdeklődéssel olvasta át, hanem igen köszönte is a benne foglaltakat.«

Mihalovics július első napjaiban az Actio Catholicában folytatott államellenes tevékenység leleplezésekor Mindszenty beleegyezésével megszökött Magyarországról, de titkos úton továbbra is rendszeres érintkezést tartott fenn Mindszentyvel, Nagy Miklóssal, az Actio Catholica titkárával.

Mindszentynek a szökése után Rómából írt 9 oldalas levelében (részletei 21. melléklet) pontosan beszámol szökése körülményeiről, valamint arról, hogyan fogadták az amerikai titkos szolgálat megbízottai: »Salzburgban — írja többek között — július 12-én érkeztem. Mindjárt felkerestem a CIC-irodáját. Mivel álnéven voltam itt is, a CIC* meghagyta, hogy ne nyilatkozzak és ne mutogassam magam.« Az amerikaiak segítségével augusztus 2-án Mihalovics Rómába érkezett. Itt azonnal összeköttetésbe lépett a Horthy-reakció különböző képviselőivel, Hlatky Endrével, Br. Apor Gáborral, vitéz Magyary Gyulával és utána levelében a következőket írja Mindszentynek: »Nagyon foglalkoztat a külföld informálásának kérdése. Valósággal gyűjteni kellene, ami otthon végbe megy. A külföldnek meg kell mutatnunk, hogy a gonosz taktikája nálunk más, mint amit a külföld elképzelt. Milyen jó lenne most összegyűjteni a magyar nép hősiességét bizonyító adatokat. Ehhez majd egy kis irodát kellene létesíteni, ahol az anyagot feldolgoznák és szétküldnék. De ehhez azután pénz is szükséges fordítóra, portóra stb. De legfőképpen az volna szükséges, hogy otthon rendszeresen gyűjtsék az anyagot. S ami a legnagyobb probléma: ezen anyagnak rendszeres külföldre juttatása. E fontos

* CIC — Counter Intelligence Corps (az amerikai titkos szolgálat.)

Eminenciás Uram!
Kegyelmes pasztorom!

Meghatódva kezdem el írását ezen levélnek, melyről tudom, hogy biztosan eljut Eminenciához. Nme könnyű annak a lelkiállapota, aki az élet ut közepének túl ~~a-
futam~~ futott ki a nagyvilágba, s nem tudja, hogy tesz majd örök pihenőre. Még mindig úgy érzem magamat, aki fel sem ébredt a való-
ságra. Még nem kizott meg, hogy hontalan vagyok s börtöntöltetek. Nappalaim nem okoznak meg kínlásokat, csak álmaimban térnek vissza - Eminenciád és jó embereim, kedves helyeim, - de oly élénken, mintha a szobámban lettek volna. Hosszu ideig töprengök így az éjszakákban s érzem magamon a meleg tekinteteket. Halát adok különben a Gondviselésnek, fizikumom semmi bajt sem okoz s minden gyengeség, fejfájás, vagy más hasonló gátló körülmény nélkül vittem át a menekülés és bujkálás napjait. A romai forró, siroccos levegőt, az olajos ételeket is megszoktam már. Ugy látszik, sokan imádkoznak érttem, hogy a legcse kélyebb bajom sincsen.

Engedelmet kerek majd a hibás írásért, de csak magam kopogtatom a sorokat, hiszanyara sok hibát fogok majd ejteni.

Útközben 2 ízben tettem jelentést Eminenciádnak s amikor augsztus 2-án Romába érkeztem, azonnal küldhettem pár sort Fopasztoromhoz. Vajjon meg méltostatott-e kapni e soraimat?

■ Biztonság kedvéért röviden összefoglalom eddigi utamat.

Julius 11-ig tartózkodtam a Pázmáneumban, azonban az I. emeleti szobát nem hagytam el s meg a portás sem tudta, hogy az épületben tartózkodom. Átment a Pázmáneumon Bánás püspök úr is, de ő sem tudta, hogy ott vagyok. Az elüljárók attól tartottak, hogy utánam küldenek es Bécsben fognak el. E városban ugyanis minden bizonytalan. Levélcenzura van, a telefont figyelik s akkor is tüntek el az utcáról emberek, amikor ott voltam. Még a Nuntiaturára sem mentem el, márcsak azért sem, mert az orosz zónában fekszik és tözszom szédja a GÉPEU. Az időt jegyzetek készítésére és angol tanulásra fordítottam.

Father Flynn azonnal jött es hozott ruhát, valamint penzt is. Hamarosan azt jelentette, hogy az Amerikai Követség nem tud nekem segíteni. Pestem sem tudtak. A Father erre elment Münchenbe s onnát telefonált MSJR. Swanstrom nak. Tőle azzal jött vissza, hogy várnak Amerikában, de egy hónapba betelik, még mehetek, ellenben Romába azonnal indulhatok. Ez utóbbit választottam. Akkor elvitt az amerikai titkos rendőrségre s ott azonnal ádtek nekem Sigmond Michler névve egy a nyelvű személyazonossági bizonyítványt, hogy azzal menjek le Salzburgba. Oda utánam jó majd egyik bécsi főemberük es a salzburgi vezetővel megcsinálják utamat Romába. Így utaztam el július 11-én éjjelkor. A Enns folyón könnyen átjöttem, az orosz csak belepillantott hamis igazolványomba s ezzel a vasfüggönyön kívülre érkeztem - az amerikai zónába.

Bécsben nagy orosz ellenességet tapasztaltam. Valamint Burgenlandban is. Lelkendezve szoktam olvasni a Wiener Tageszeitunk renek számaint. Batran, okosan mernek írni az oroszok jelenlétében. Motta a lap vezető helyen Eminen ciád nyilatkozatát, amelyért a gyalazatos Magyar Nemzet ugy neki támadt Eminen ciádrak. Ig a városban voltak, a szocialisták nagy plakátot ragasztottak ki a szocialisták ellen a lito ugy kezdetekor. Gruber belügyminiszter bator es el i: beszédeit nagy örömmel olvastattam. Az élelmezés is javult - a Marschal akció következtében. A Pázmáneumban elég vékony élelmezezt lattam, még es is a W.R.S. jószágából. Az elüljárók remek emberek, ugy Leopold preláts is. akinek szelleme nekem a lehető legnagyobb élvezetet jelentette. Mint egy spirituális úr, akinek okos es a lélek mélyére erő működését tapasztaltam. Nem léltem. A kispapoknak két ízben ismerttem a helyzetet.

■ Salzburgba tehát július 11-én érkeztem. Itt az amerikai követség felismertek s később is láttam nyoma. Itt értesültem, hogy elkészült ellenem a vadászat es hogy a követség becsülettel ki ellenem a belügyminiszter.

■ A követség felismertem a B.I.C. irodáját, a bécsi emberuk azon ban nem jött meg le, csak szobátot varjak. Hétfő volt, amikor bementem hoz- zájuk. Szabadon megjött Father Flynn is, de hamarosan visszament Bécsbe, mert ugy látta, hogy hamarosan Romába indulhatok. Szombaton valóban beszéltem a bécsi kövülettel, valamint Mr. Greenel is, a salzburgi vezetővel s ugy lát- tak hogy legkésőbb 5 nap múlva indulhatok. El is indult az ügyem, nem tat- szott azonban nekem, hogy jugoszláv vonalra akartak atvinni. Az 5 nap elmulott sőt már július 25 lett s még semmi sem történt.

Rohracher hercegérsek úr palotájában helyeztek el. Az érsek

21. Mihalovics Zsigmond Mindszentyhez Rómából írt jelentésének egyik részlete.

9. e tervek fontosságát és megadják a mozgási szabadságot és mellette s lehető
ségek, akkor félvényt vissza lobetne érnem Európába.

Az anyagi segítség terén Dár Ivan tudna segíteni.
A kikapartokodónál pedig Wassza a Vaticáni Miniszio lelkészei; a poli
tikának em csinálnak, hanem Kózi Havváth, de vele tudnák értekezni.
Mindenket Eminenciás Urunk döntése alá bocsájtom. Mindenben úgy cselek
szem, ahogy megszabni méltóztatik. Semmire sem vágyódom, ha nem lesz más lehet
toségem, szivesen vállalom egy kis plóbanosztást velő a világon.
A körülmények vittek ezen javaslatot megfontoláshoz. HaSam is kínosan látom
hogy érdekes személyiség lettem, mindenütt ismerik nevemet, - gondoltam, hogy
ki kellenghasználni ezt a adottságot.

[I] Ezen levelemet az első hivatalos uton tudom küldeni. Egy két lefor
gasa után visszatér e Kurír. S lész elhozni az anyagot, amit kaphatok. Ez Zakar
titkar ur elkészítene számomra, ami csak rendelkezésre áll, úgy azt kérelmezem
hogy e levelem vétele után 5 napra a küldeményt adja At Msgr. Miklósnak, do a
jól lezárt borítékra nem írjon fel semmit se. ^{Patronus}

Olyan tárgyalalam folynak az angolokkal, hogy rendszeresiten lehet
ézt a szolgálatot, Ennek részleteit azonban még megtudom közölni, talan majd
2-3 hét múlva. Mindenesre olyan vonalon járok már, hogy a fontos tudnivaló
kat mindkét legfontosabb helyen kézbe tudom juttatni.

[II] A magam részére alázatosan kéreleknek egy celebratet és egy gyontatas
facultást.

[III] Most veszem fel újból a kapcsolatot a megszokadt Caritas vonalon és
arra kérem a szerzetet, hogy továbbra is segítsék a magyar katolikusokat.
Gondolom, hogy intézetek és személyek címére még mindig lehet külföldi segélyt
irányítani. S pénzt is.

A hazatér segélye mellett azonban arra skarom kérni e szerzetet, hogy
nyújtssanak segítséget az Európában szétszort magyarorsag megegyítésére is.

Nagyon elnyújtott a levelen. Eminenciás Urunk elnöksét kérem.

Azon hó reményben, hogy az Altalan megjelölt biztos vonalon már nem
sokára megnyerhetem Eminenciás Urunk valását és kapok becses anyagot, maradok
Eminenciád szent biborát iánát a messzcségből is megindult lélekkel csókoiva

a legmélyebb tisztólettel.

7

Mindszenty

munka megvalósítására nagy lehetőséget látok. Most kezdem építgetni szálaimat a nagy külföldi sajtóirodák felé. Azt is látom, hogy ahol beszélek a magyar állapotokról, nagy figyelemre találok. Most már van lehetőség, hogy hazuról jövő híreket és szempontokat kitűnően tudjuk értékesíteni. Talán éppen ez utóbbi gondolatok érlelték meg bennem, hogy ne maradjak Európában, hanem menjek ki Amerikába. Ott szabadabban dolgozhatom, mint ezen szegény földrészünkön. S talán ott személyes utánjárással anyagi eszközöket tudnék felhajtani. A leszegényedett Európában szó sem lehet arról, hogy ilyen, bármilyen hasznos műveletet anyagilag támogatni tudnák.

Éppen azért fogadtam el, hogy a NCWC* kivigyem Amerikába. Úgy vagyok értesülve, hogy maga Washington foglalkozik ügyemmel és az ősszel kimehetek. Ott azzal a tervvel foglalkoznak, hogy az Amerikai AC-nál használnak fel. Éppen ezért nyugodtan vagyok most Rómában. Mint-hogy személyi ügyeim megoldást nyer, előkészülhetek, hogy mit is tegyek még hátralévő életemben. Rávettem magamat a kommunizmus elleni küzdelemre és felhasználom azt az érdeklődést, melyet személyem keltett menekülésem révén.

Az azonban nem volna jó, hogy ha az NCWC korlátozná működési szabadságomat, vagyis, ha beleszólna, hogy mit szabad írnom, vagy mondanom, ha egyszer hozzájuk tartozom. El tudom ugyanis képzelni, hogy az NCWC nem engedélyez nekem olyan működést, amely miatt neki valahol akadálya támadhatna. Ha pl. kérlelhetetlenül fellepek — mondjuk egy emlékiratban — vagy a helyzetet élesen bemutató cikkben a hazai kommunizmus ellen s ezt mint az NCWC embere teszem, akkor Moszkva bosszút állhat pl. azáltal, hogy Lengyelországban is leállítja a WRS működését, mint nálunk. Érdekes, hogy New York most is azon az állásponton van, hogy nem kell publikálni a magyarországi eljárást, nehogy a helyzet még jobban elmérgesedjék.

Nem volna-e sok, ha azt kérelmezném, hogy méltóztassék egy levelet intézni Spellman kardinális úrhoz s felhívni az ő magas figyelmét reám, azt méltóztatnék javasolni, hogy ne helyezzenek el a NCWC valamelyik osztályán, hanem látszólag függetlenül maradva, hogy magam viselhessem

* NCWC. = National Catholic Welfare Conference.

mindenért a felelősséget gondoskodjanak valahogyan rólam és támogassák javaslataimat — korunk legnagyobb veszedelemé elleni küzdelemben. Úgy érzem, hogy e levél könnyen eldönti kérdésemet New Yorkban.

Ha lehetséges, kegyeskedjék számomra is adni egy olyan tárgyú levelet, hogy ezen információs tevékenység megteremtését szívesen méltóztatik látni és azt is, hogy én tartsam a kezemben.

Kegyeskedjék intézkedéseket fogantatosítani, hogy ott-hon az adatgyűjtő tevékenység azonnal meginduljon és hogy hozzám a friss anyag minél sűrűbben kijöhessen. Eminenciás Urunkhoz különben is sok adat fut be, már az is nagy dolog, ha ezt az anyagot megkaphatnám. Az is nagy dolog volna nekem, ha megkaphatnám a szempontokat, hogyan járjak el, mire fekédjek rá. Úgy érzem, hogy most már olyan körülmények között vagyok, hogy érdemesen tudom ezt az ügyet, amit igen fontosnak tartok, szolgálni.

Méltóztatnék megengedni, hogy állandó jellegű információs iroda felállításához a kezdő lépéseket megtehessem s erre a célra Amerikában anyagi segítséget próbáljak szerezni.

Ezen leveletem az angol hivatalos úton tudom küldeni. Egy hét leforgása után visszatér e kurir s kész elhozni az anyagot, amit kaphatok. Ha Zakar titkár úr elkészítené számomra, ami csak rendelkezésre áll, úgy azt kérelmezem, hogy e levelem vétele után öt napra a küldeményt adja át Nagy Miklósnak, de a jól lezárt borítékra ne írjon fel semmit sem.

Olyan tárgyalásaim folynak az angolokkal, hogy talán rendszeresíteni lehet ezt a szolgálatot. Ennek részleteit azonban nem tudom közölni; talán majd 2—3 hét múlva. Mindenesetre olyan vonalon járok már, hogy a fontos tudnivalókat mindkét legfontosabb helyen kézbe tudom juttatni.

Salzburgból már július 17-én írt Mihalovics Nagy Miklósnak, az Actio Catholica titkárának: »Az európai egységet szolgáló iroda tervét ma az Eminenciás Úr elé terjesztetem, ismertetve előtte a gondolatot úgy, ahogy azt Te felvetted, kértem hozzájárulását. Javasoltam, hogy az irodát Bruxellesben állítsuk fel. Az én vezetésem alatt működne még akkor is, ha kimennék Amerikába. Az iroda titkárja dr. Dér Iván lenne. Van Roy bíborossal jó viszonyban van, benne támaszpontot találhatunk.

Boldog lennék, ha közölnéd velem további gondolataidat, s most már anyag kellene és pedig komoly anyag. Végy magad mellé segítőt. Ha honorarium kell, abból az 5000-ból vedd, amit Jankótól kell megkapnod.«

Szeptember 3-án így kezdi Nagy Miklóshoz írott levelét : »Kedves Miklós! Aki e levelet most átnyújtja, az a brit hatalom hivatalos, de bizalmas embere. Ő általa lehet hozzám eljuttatni minden szükséges anyagot. Kérlek a nagy ügy érdekében vállald. Végy magad mellé munkatársakat, akiknek nem kell tudni semmiféle részletet sem, csak dolgozzák fel, illetve hozzák meg a használható anyagot. Ha ez költségbe kerül nem baj, meg tudom oldani ezt is. Csak értesítésél erről. Aki viszi e soraimat, ad olyan eszközt, ami még műhiba esetén is kiküszöböli a bajt. Lacitól te szerezd be a használható anyagot, olyanokat, amit eddig is adott nekem.«

Augusztus 29-én így szólnak az utasításai : »E levelet valahonnét megkaptad, ne keresd, hogy honnét, mily úton. Jól figyeld meg, a levelem átvétele után egy hétre megjelenik valaki nálad és így szól : »Nem találkoztunk mi már a háború előtt?« — Te így válaszolsz : »Nem, a háború előtt.« Erre átveszi Tőled, amit elkészítettél, de egy szót sem mond többet. De Te se szólj hozzá semmit sem. E pár szó után átveszi Tőled a levélesomagot és elmegy.

Ne számolj egy héttel, hanem inkább csak 5 nappal. Addigra szerezd be 1. Laci feldolgozásait. Nagyon kellene : a politikai helyzet, a gazdasági helyzet. Iskola helyzet. 2. Minden más anyag, amit fel tudok használni. Rendszeresen készülj erre s amit most 5 nap alatt össze tudsz nekem gyűjteni, azt már most küldd. 3. Kellene összegyűjteni mint a mártíráktákat, mindent. Értesz? Elhelyezném a legszélesebb körben, már meg tudom csinálni és ezzel szolgálnám igazán az európai kereszténység egységét. De anyag, anyag, anyag kell ! 4. Minden, minden kell, ami harcra jellemző ! Adatok ! Mi megy a papság ellen? Részletek ! 5. Banditól is hoznak esetleg Hozzád anyagot. Azt tedd be az általam készített anyaggal egy borítékba, de semmit se íráj rá, illetve csak ennyit : San Francesco. 6. Végy magad mellé gyűjtőket és feldolgozókat. Nem kell tudniok, hogy miért. Ha költséged lesz, azt fedezni fogom. Lacinak s hasonlóknak kell adni munkájukért. A legnagyobb titoktartás szükséges.«

A levélben szereplők : Laci = Tóth László, a Nemzeti Ujság volt főszerkesztője, Bandi = Zakar András, Jankó = Várady János.

A Tóth Lászlónak szeptember 3-án írt levelében többek közt azt mondja : »Kell olyan anyag, mint amit szoktál nekem készíteni. Rád bízom, hogy legfeljebb Miklóssal beszélj róla. Senki másnak. S neki add át ! Ő honorál is ! De egy másik ügy is van, amit ezzel ne keverj össze. Aki e levelem átadja, az a brit hatalom hivatalos, de bizalmas embere. Információ kell mindenről. Nemcsak a politikai életről, hanem a gazdasági és szellemi-kulturális életről. Nem hosszú elmélkedés kell, hanem adat. Minél konkrétabb, annál jobb. Vállalod ? Az ember, aki leveletem átadja, a témát nem tudja, erről ne beszélj semmit sem, csak a technikába vezetne be. Van olyan eszköz, mely kizár minden bajt, még műhiba esetére is. Ebbe vezetne be, szóval az eljuttatás mikéntjébe. Add azonban elő neki, avagy ha nem akarod, nekem írd meg igényeidet. Ha anyagod jó és használható, amit kérsz, meglesz.

Tehát két dologról van szó : amit részemre Miklósnak adsz át s amiért én honorállak.

S egy másik, mely ugyancsak nagy jelentőségű — megérted, hogy részleteket nem írok — amiket nekem mondani szoktál. Ezt is nekem küldd ugyan, de ennek honorálását az a szerv biztosítja s annyit, amennyit kívánsz, ha részére jó anyagot küldesz.«

A Zakar Andrásnak szóló levél (22. melléklet) így hangzik : »Kedves Bandi ! Egészen biztos vonalon juttatom el Ő*-hoz és hozzád soraimat. E levelem vétele után 5 napra kérlek, adjál nekem választ és benne küldjél el minden anyagot, amit jól felhasználhatok. Légy jó, mindent tegyél egy borítékba és csak annyit írd reá : San Francesco. Aztán juttasd el Nagy M.-hoz.

Nemsokára ismét írok és közlöm, hogy most már rendelkezésre áll a további érintkezéshez is egy biztos út s közlöm majd a részleteket.

Ami anyagot csak tudsz most küldeni, megkérlek, tedd meg. Már kiépítettem értékes vonalakat és szálakat, hiszem hogy értékesen és hasznosan tudok dolgozni.

Mihállyal sűrűn találkozom, neki azonban nincs olyan

* Oeminenciájá-hoz.

vonala, amit használni lehetne. Nem volt könnyű tájékozódni, itt a külvilágban, de nekem most már megvan ez is.

Nem volt könnyű eddigi utam, de most már a Gondviselés megadta az egyensúlyt és a bizakodást.

Minden valószínűség szerint október vége felé Amerikába megyek. Kérd meg Öminenciáját, hogy átfuthasd a néki írt soraimat.

Sokszor vagyok otthon lélekben és Rád nagy szeretettel gondolok.

Segítségedet kérem, hogy anyagot és becses szempontokat kaphassak a Te réveden.

Életem boldog pillanatában írom e sorokat, mert ma voltam magánkihallgatáson a Szentséges Atyánál és még magamon érzem Atyai tekintetének melegét.

Imádságodat kérve maradok

testvéri szeretettel .

Sigismundus.«

Mihalovics illegális levelezése dr. Ispánky Béla kollégiumi prefektuson keresztül zajlott le, aki az angol kémszolgálat beszervezett ügynöke volt. Ispánky így mondja el vallomásában közvetítő szerepének lényegét :

»1948 szeptember 15-én felkeresett lakásomon Madame Pomrelot, 45—50 év körüli, magasnak mondható, szemüveges, egyszerűen öltözött nő — aki átnyujtotta Tóth K. János volt külügyminisztériumi referens sajátkezelével írt levelét. A levélben Tóth arra kért, hogy a nálam jelentkező személynek »lelki problémáiban« legyek segítségére. Szeptember 26-án Madame Pomrelot megint felkeresett és egy levélsomagot borítékjától megfosztva átadott nekem. Arra kért, hogy a leveleket olvassam el. A leveleket Mihalovics írta és arra szólítja fel a címzetteket, hogy rajta keresztül egy nagyhatalom számára Magyarországról információkat, híreket továbbítsanak.

A leveleket részletesen átnéztem, megállapítottam, hogy Nagy Miklós levelén kívül a következőknek volt levél a csomagban : Mindszenty József hercegprímásnak, amely az összes levelek közt a legterjedelmesebb volt, Tóth László főszerkesztőnek. A Mindszenty prímásnak szóló levélben egyéb mellékletek között dr. Zakar András prímási titkárnak is volt levele. Mihalovicsnak Mindszentyhez írt levelét, amelyben Zakar András levele is benne volt, borítékjából

Roma 1948 augusztus 30.

Kedves Bándi!

Egészen bázsots vonalon juttatom el Ő, hoz és hozzád soraimat. E levelem vétele után 5 napra kérélek, adjál nekem választ és benne küldjél el minden anyagot, amit jól felhasználhatok. Légy jó mindenfégyél egy borítékba és csak annyit írnál rá: San Francisco. Astan juttasd el Nagy M. hoz. Nem sokára ismét írok és közlöm, hogy most már rendelkezésre áll a további érintkezéshez is egy biztos ut s köslöm majd a részleteket.

Ami anyagot csak tudsz most küldeni, megkérlek, tedd meg. Mar kiépítettem értékes vonalakat és szálakat, hiszem, hogy értékesen és hasznosan tudok dolgozni.

Mihállyal sürün találkozem, neki azonban nincs olyan vonala, amit használni lehetne. Nem volt könnyű tájékozodni, itt. külvilágban, de nekem most már megvan ez is.

Nem volt könnyű eddigi utam, de most már a Gondviseelés megadta az egyensúlyt és bizakodást. Minden valószínűség szerint október vége felé Amerikaába megyek. Kérd meg Geminecláját, hogy átfuthasd a néki írt soraimat.

Sokszor vagyok otthon lelkemben és Ead nagy szeretettel gondolok. Segítségedet kérem, hogy anyagot és becses szempontokat kaphassak a Te réveden.

Eletem boldog pillanatában írom e soraimat, mert ma voltam magán kihallgatáson a Szentseges Atyándl és még magamon érzem Atyai tekinteténk melegét.

Imádságodat kéreve maradok

testvéri szeretettel

Agnesmaria

kivéve, egy másik borítékba betéve, egy általam küldött kísérőlevéllel továbbítottam.

Néhány nap múlva Tóth Lászlót felkerestem a Szent István-körút és a Pozsonyi-út sarkán lévő lakásán. Beszélgetésünk avval kezdődött, hogy Tóth kijelentette, »őszintén fél attól, amit Zsiga levelében kért«. Hangsúlyozta, hogy addig, amíg Mihalovics itthon volt, rendszeresen készített és adott át neki »helyzetjelentést« hetenként egy alkalommal s havonta pedig az egész hónap anyagát összefoglalóan továbbította. Ezért a munkájáért, Mihalovicstól havonta 5—600 forintot kapott.

A fenti beszélgetés folyamán Tóth kijelentette, hogy ha továbbra is kap ilyen irányú munkájáért fizetést akkor, hajlandó Mihalovics kérésének eleget tenni. Én kijelentettem neki, hogy az általa kért összeg rendelkezésére fog állni, amennyiben a híryanagot hetenként egyszer-kétszer egy oldalnyi terjedelemben elkészíti. Ellenszolgáltatás fejében azonnal kért tőlem 500 forintot, tekintettel arra, hogy nálam 500 forint nem volt, csak 300 forintot tudtam neki átadni. Kilátásba helyezvén az összeg kiegészítését 500 forintra, a legközelebbi találkozásunkkor. Megállapodtunk abban, hogy október 5-én kedden találkozunk ismét a Ferenciek terén, erre az alkalomra ő már híryanagot is hoz.

Ez a találkozás október 5-én a Ferenciek terén délelőtt 11 órakor történt. A Ferenciek tere 8. szám alatti ház kapuja alatt Tóth átnyújtotta nekem az általa összeállított egy félv híryanagot, egy félv színes másolópapíron. Az anyagot én nagyjából átfutottam s kijelentettem neki, hogy ilyen formában megfelelőnek tartom.

Ispánky Béla maga is szerzett be információkat és ezeket, valamint Tóth László közléseit hét alkalommal írta meg levélben a megadott olaszországi címekre.

Ismertettük a Mindszenty—Mihalovics-féle kémiszervezet szövevényes működésének néhány legfontosabb részletét. Még egy kérdésre szeretnénk ezzel kapcsolatban rámutatni a kémhálózat működésének anyagi alapjaira: Ispánky ugyan elismeri, hogy 1948 szeptemberében Madame Pomrelottól 200 dollárt kapott erre a célra. De ez lényegében csak az ő saját és Tóth László tevékenységét fedezte részben. Sokkal nagyobb összegeket szánt erre a célra maga Mindszenty, aki elismeri vallomásaiban: »Nagyobb összegű dollárt kaptam Mr. Fox budapesti tartózkodása alkalmával tőle, majd

Flynn atya ittartózkodása alkalmával az utóbbtól. Egyikük 12.000, másikuk 20.000 dollárt hozott emlékezetem szerint. Mindkét összeget ahogy kaptam, mindjárt átadtam a jelenlévő Mihalovics Zsigmondnak.« Flynn atya neve egyébként Mihalovics Mindszentynek Rómából írt levelében is szerepel. Flynn — aki a C.I.C. ügynöke és Magyarországon az amerikai segélyszervezetben működött, de ez a „jótékonyági” szerep csak álarcul szolgált igazi tevékenységének, a kémkedés leplezésére — vette gondjaiba Bécsben a Magyarországról kiszökött Mihalovicsot. Fox is az amerikai segélyszervezet magyarországi képviselője volt, akinek Mihalovics, Zakar vallomása szerint állandó információkat adott át a magyar gazdasági és politikai viszonyokról.

A Fox és Flynn által adományozott pénzből Mihalovics Mindszenty közvetítésével és beleegyezésével titkos alapot teremtett a hírszerzés finanszírozására. Szökésekor a pénzt Várady Jánosnak adta át. Ezért figyelmezteti illegálisan írt levelében Nagy Miklóst, hogy »Jankónál van pénz.«

A titkos alap őrzője, Várady János jezsuita szerzetes ezt vallja : »1948 június hó közepe táján felkeresett Mihalovics lakásomon és átadott 260.000 forintot abból a célból, hogy ezt őrizzem meg. Mihalovics azt mondta: „Számítok azzal, hogy házkutatást fognak tartani és mivel ez illegális pénz, félek attól, hogy megtalálják, ezért átadom megőrzésre.” Egy pár napra rá újból felkeresett lakásomon és közölte velem, hogy meg kell szöknie, mert a rendőrség házkutatást tartott az Actio Catholicá-ban és fél attól, hogy a rendőrség őt is letartóztatja a történt dolgok miatt. Kijelentette még, hogy a rendőrség nagyon sok kompromittáló adat birtokába jutott és ezért jobb, hogyha ő megszökik. Mihalovics ekkor közölte velem, hogy a nálam lévő összegből Nagy Miklós fog állandóan elvinni, és amikor szüksége van pénzre és kér, akkor minden további nélkül adjam át a kért összeget. Mihalovics távozása után Nagy Miklós többször felkeresett abból a célból, hogy a nálam lévő illegális pénz-alapból kisebb-nagyobb összegeket felvegyen. Ez az összeg összesen 106.000 forintot tett ki. Tudomásom volt arról, hogy Mihalovics a nekem átadott idegen valutát és forintot külföldről kapta, hogy azt hírszerzési célokra használja fel.«

PÉTERFFY GEDEON TITKOS JELENTÉSEI A VATIKÁN MAGATARTÁSÁRÓL

Mihalovics mellett Mindszenty legtevékenyebb »jelentője« és közvetítője Péterffy Gedeon volt, kit 1947 elején küldött Rómába. Péterffy a római Magyar Pápai Egyházi Intézet megbízott igazgatója, a Magyar Köztársaság fizetett alkalmazottja volt. A valóságban ez csak Péterffy tényleges tevékenységének fedezésére szolgált. Rövid idővel megérkezése után 1947 március 6-án kelt levelében Péterffy megállapodik Mindszentyvel a konspiráció módszereiben :

»Mély tisztelettel kérek utasítást a posta használatára vonatkozóan — írja levelében — tekintettel arra, hogy a levéltitok a mai körülmények között nincs biztosítva. Tekintettel arra, hogy eddig kaptam postán ügyiratokat, amelyek közönséges egyházi közigazgatási ügyekre vonatkoztak, magam is ezen esetekben vagy ezekre felelve használtam a közönséges postát. Abból a szempontból is helyesebbnek érzem, hogyha a közönséges postát is használom, mert a teljes titokzatosság még több gyanúra adna okot és még nehezebbé tenné a helyzetemet. Alázattal kérem Eminenciádat, hogy ezt a gyakorlatot elfogadni és a továbbiakban is engedélyezni méltóztassék. Monsignorę Verolino különben ma közölte velem, hogy a svájci kormány hozzájárult ahhoz, hogy rendszeresen küldjenek a svájci futár útján postát és ezt az utat Eminenciád is használhatja.«

1947 május 19-i levelében ezzel a kérdéssel kapcsolatban Péterffy még hozzászól :

»A futárpostával kapcsolatban szabad legyen mély tisztelettel megkérnem Eminenciádat, hogy ennek az érintkezésnek a teljes diszkréciójára méltóztassék a legszigorúbb utasításokat kiadni, mert annak nem szabad kiderülnie, hogy Eminenciáddal bizalmas úton érintkezhetem. A titkár úrnak éppen küldök most egy levelet, amelyben rendes postán reklamálnak nálam egy futárral küldött levelet.«

Igy festett a Mindszenty—Péterffy-féle »kettős levelezés«. Péterffynek minden oka megvolt arra, hogy nyomatékosan figyelmeztesse megbízóját a teljes diszkrécióra és nehezményezze a dekonspirálást, mert pl. 1948 március 30-án jelentésében többek között ezeket írja :

»A Nyugati Hírnök (a disszidált párisi sajtóattasé, Mikes Imre könyvomas lapja) márciusi száma mint kiemelt hírt

hozta, hogy Őszentsége $\frac{3}{4}$ órás magánkihallgatáson fogadta Sulyok Dezsőt.* Az oldalon ez volt a kiemelt főhír, alatta hozták az egyik hasábjában Eminenciád Szt. István akadémiai beszédével kapcsolatos megnyilatkozást és Őszentségének Eminenciádhoz intézett levelét. Mikor ez a hír megjelent, Velics követ úr rögtön kéretett és közelebbi információkat kért az ügyről, engem is nagyon érdekelt a dolog, mert az egész tálalás olyan volt, hogy éppen akkor, amikor az amerikai emigrációval való együttműködés vádjával indítottak támadásokat a baloldal felől, ez a hír még további támadásokhoz nyújtott volna alapot.

Apor követ úrtól a következőket tudtam meg: Sulyok február 15. és 20-a között járt Rómában, ahonnan visszatért Ausztriába. Volt audiencián, mintegy 20 percig, a Vatikán természetesen titokban akarta tartani. Sulyok a hírt mégis leadta a francia félhivatalos hírügynökségnek, akik azonban nem publikálták, mert a Vatikánnal szemben vannak annyira tekintettel, hogy nem közlik azt, amit ők sem hoznak nyilvánosságra. Így kerülhetett aztán a Nyugati Hírnökhöz a hír.«

Természetesen Péterffy nem számíthatott arra, hogy a többi okmánnyal együtt az ő titkos levelezését is megtalálják Mindszenty irattárában. Leveleiben így szabadon és gátlástalanul írta le jelentéseit, amelyek élesen világítanak rá a Vatikán következetesen magyarelles és demokráciaellenes magatartására. A Vatikán összefogott a magyar demokrácia ellenségeivel (Sulyok fogadása, a Szt. Korona ügy) és a magyar katolicizmust csak politikai eszköznek tekintette szovjetellenes mesterkedéseiben. 1947 március 31-én írt levelében Péterffy így határozza meg a Vatikánnak Magyarországhoz való viszonyát:

»Magyarország helyzetével kapcsolatban az utóbbi hetekben lényeges változás történt a vatikáni sajtó és körök érdeklődésében. Míg azelőtt politikai vonatkozású híreket egyáltalán nem is voltak hajlandók közölni, az amerikai jegyzékek kapcsán és után bőségesen hozták ezeket a híreket, amint az Osservatore-ból is méltóztatik látni. Azt a bizonyos félenk tartózkodást, ami eddig a Vatikán magatartását velünk szemben jellemezte, most egyre komolyabb érdeklődés váltotta fel. Sajnos, nem mondhatom el ugyanazt a szlovákiai magyarság ügyéről. A szomorú tanulság ebből, hogy csak

* Sulyok később az USA-ba ment.

annyiban vagyunk érdekesek, amennyiben a nagyhatalmak érdeklődési körébe esünk.»

Péterffy jelentéséből tehát kiderül, hogy Magyarország a Vatikán számára csak »az amerikai jegyzékek kapcsán« vált érdekessé. Ezután viszont mindent elkövettek Rómában, hogy a maguk részéről is útjába álljanak és megakadályozzák az állam és egyház közötti viszony rendeződését. Erről tanuskodik Péterffynek két fotokópiában is mellékelt levélrészlete. Az egyik, amely 1948 április 30-án kelt, így szól:

»Az otthoni egyházpolitikai helyzet itteni megítélésével kapcsolatban jelenthetem azt, hogy a húsvét körül elterjedt hírek a sajtóban, hogy megindult a kiegyezés az Egyház és állam között, bizonyos nyugtalanságot keltett. Jellemző, hogy amikor Parsons-nál voltam, rögtön azután kezdett érdeklődni, hogy mi van otthon, hallott Czapik érsek úr megbeszéléseiről. Mikor azt kérdezte tőlem, hogy miért olyan fontos a kommunistáknak a kibékülés, akkor azt mondtam, hogy bizonyára azért, hogy küzdelem nélkül nyerjék meg a harcot. Mikor azt kérdezte, hogy miért olyan sürgős nekik, akkor nem mondhattam mást, mint hogy a világpolitikai feszültség állandóan fokozódik, de természetesen szomorú és kétségbeesett dolog lenne újabb világháborútól várni a kérdések megoldását. Mons. Barbeta is hosszasan beszélt velem és azt mondta, hogy *sajnos, úgy látszik, a magyar katolikusok kifáradnak az ellenállásban, mikor nálunk találtak legerősebb ellenállásra a kommunisták.*« (23. melléklet.)

A másik levélrészlet 1948 június 12-én kelt és így szól:

»Főmagasságú és Főtisztelendő Biboros Érsek, Hercegszék-prímás Úr!

Kegyelmes Uram!

Jelentésem megírásával Hamvas püspök úr Excellenciájának elutazásáig vártam és most vagyok bátor beszámolni néhány újabb eseményről és fejleményről.

Azt hiszem Hamvas püspök úr teljesen tiszta képet vihetett haza magával a Szentszék felfogásáról éppen az annyira égető iskolakérdésben és azt gondolom, hogy az ő tapasztalataihoz a magam részéről hozzáadni semmit sem tudok. Ezenkívül is a Szentatyának a magyarokhoz intézett beszéde, Szent Jenő napi beszéde, ahogyan az Osservatore Romano feltűnő helyt adott Eminenciád mindkét pásztorlevelének és a vatikáni rádió magyar adásainak az anyaga.

AGENTIA DIOECESIIUM
HUNGARIAE

ROMA - VIA GIULIA, 1

TEL. 52.052

Az otthoni egyházpolitikai helyzet it-
teni megítélésével kapcsolatban jelenthetem azt, hogy
a husvét körül elterjedt hírek a sajtóban, hogy meg-
indult a kiegészítés az Egyház és állam közötti bizo-
nyos nyugtalanságot keltett. Jellemző, hogy amikor
Parsonsnál voltam, rögtön azután kezdett érdeklődni,
hogy mi van otthon, hallott Caapik ersek ur megbeszélés-
léseiről. Mikor azt kérdezte tőlem, hogy miért olyan
fontos a kommuniztáknak a kibékülés, akkor azt mondtam, hogy bizonyára
azért, hogy küzdelem nélkül nyerjek meg a harcot. Mikor azt kérdezte, hogy
miért olyan sürgős nekik, akkor nem mondhattam mást, mint hogy a világo-
litikai feszültség állandóan fokozódik, de természetesen szomorú és két-
ségbeesett dolog lenne egy újabb világháborútól várni a kérdések megoldá-
sát. Mons. Barbetta is hosszasan beszélt velem és azt mondta, hogy sajnos
úgy látszik a magyar katolikusok kifáradnak az ellenállásban, mikor ná-
lunk találtak legerősebb ellenállásra a kommunisták. Az itteni körök tájé-
koztatására a következő összefoglalásokat készítettem a Magyar Kurírban:
először a kormány tárgyalásairól ~~xxxxxxxxxxxx~~ a protestánsokkal egy beszámó-
lót, ennek általában olyan értelmezést adtam, hogy ugyanazt a taktikát
csinálják az egyházakkal, mint tették a partokkal, a divide et impera
elv alapján. Az Új Emberben megjelent legutóbbi cikket az illetékeség
kérdéséről egy másik számban bőven ismertettem, azt hiszem az megnyugvást
fog kelteni itten, mert kitűnik, hogy katolikus Egyházzal nincsenek tárgya-
lások folyamatban. A most készülő számban az ifjuság, cserkészlet, iskolák
ügyét fogjuk ismertetni. Kiváncsi vagyok, hogy az Osservatore ebből mit
fog leközölni, a sajtóiroda vezetője azt mondta, hogy most várja az állam-
titkárságtól, hogy mit közölhet le. Úgy mint Eminenciádat ért támadásokkal
kapcsolatban a leközlés elfogadást is jelent, illetve hogy az Osservatore
a maga tekintélyével is fedezi a dolgot.

Fredelt. Gedeon
Mindszentyhez

23. Péterffy Gedeon, a római magyar Pápai Egyházi Intézet igazgatója
Mindszentyhez Rómából írott jelentésének egyik részlete.

minden kétséget kizárólag megmutatta, hogy ebben a helyzetben erkölcstelennek és politikai számítások szerint is hiábavalónak tartana minden alkudozást vagy *megegyezési kísérletet*. Az egész iskolaharc és az az elszántság, amellyel Eminenciád az Egyház jogait védelmezi, itt mindenkiben a legnagyobb csodálatot kelti és őszinte lelkesedéssel beszélnek rólunk.» (24. melléklet.)

KÉMKEDÉS A SZOVJETUNIO ELLEN

Mindszenty kémkedési tevékenységének teljességéhez tartozik, hogy nem elégedett meg a magyarországi kém-szervezet vezetésének »dicsóságával«, hanem nemzetközi babérokra vágyott. Titkos irattárából előkerült egy 1947 január 12-én sajátkezűleg írt, a Pápához címzett levélfogalmazványa, amelyben nem kevesebbet ajánl, mint hogy : »Egy teljesen titokban felszentelt püspök valamilyen módon Kárpátaljára küldessék. *Ugyanez az eljárás alkalmazható lenne egész Nyugat-Ukrajnára.* A hajdudorogi püspök úr úgy tudja, hogy Rómában több olyan rutén, illetve ukrán szervezet és nőtlen világi pap él, akiket erre vértanúi lelkük is alkalmasnak ajánl.«

1946 január 22-én Mindszenty Schoenfeld amerikai követnek írt levelet, amelyben a Kárpátukrajnából szerzett havi rágalmozó közléseket továbbítja a követnek. Az esztergomi pincében elásott rejtett irattárban 3090-es iktatószámmal külön dosszié szerepel, amelynek címe : »Helyzetjelentés Kárpátukrajna jelen helyzetéről« A dossziében nyolc, részben kézzel frott jelentés szerepel Kárpátukrajnáról. Az amerikai útról hazahozott dollárok egy részét Mindszenty a Romániába, Jugoszláviába és Csehszlovákiába küldött missziós papok közt osztotta szét, kiknek feladata hírszerzés és az elégedetlenség szítása volt.

MINDSZENTY ÉS A MAGYAR EMIGRÁCIÓ

Mindszenty hazaáruló tevékenységét egészíti ki az a politikai kapcsolat, amely őt Ottón és Eckhardton kívül is a magyar demokrácia minden rendű és rangú ellenségéhez, elsősorban a magyar emigrációhoz fűzte.

Külföldi útjaimat — vallja Mindszenty — felhasználtam arra, hogy megbeszéléseket folytassak az emigráns magyar politikusokkal. Így az 1946. római utam alkalmával

tárgyaltam Kállay Miklós volt miniszterelnökkel, akit felszólítottam, hogy lépjen fel aktívabban a demokrácia ellen. Megbeszélésünk kb. $\frac{3}{4}$ órát tartott. Búcsúzásakor megkért, adjam át üzenetét fiának, hogy az utazzon ki hozzá. Én hazaérkezésem után az üzenetét továbbítottam. Másik római utam alkalmával ifj. Horthy Miklós elküldte hozzám, illetve titkáromhoz titkárárt és kihallgatást kért.

»Vagy 1947-ben, vagy 1948-ban, — vallja Mindszenty — pontosan már nem tudom, minden esetre azonban május hónapban, egy ízben futár érkezett hozzám Horthy Miklós volt kormányzótól is. Budai palotámban kihallgatásra jelentkezett nálam Kovách Aladár, a Nemzeti Színház volt igazgatója. Közölte, hogy Horthy Miklós megbízásából jött hozzám. A kormányzó üdvözetét küldi, aki kér engem, hogy tekintsem őt változatlanul kormányzónak. Ezután részletesen beszámolt a Horthy-család életkörülményeiről. Én Horthy üzenetére azt válaszoltam Kováchnak, hogy még nem volt módomban áttekinteni azokat az okmányokat, amelyek lemondásával kapcsolatosak, és ezért a kérdést alkotmányjogilag még nem látom tisztán. Kovách elmondotta még azt is, hogy az amerikaiak jóindulattal viseltetnek Horthy iránt.«

1947 szeptember 28-i Saalbach-i kelettel kapta meg Mindszenty Sulyok Dezső első levelét szökése után. Október 27-i kelettel a szintén disszidált Hajdu-Németh Lajos és Czupy Bálint volt képviselők írtak Esztergomba. Az emigráció életéről Tóth K. János volt külügyminisztériumi referens tudósította rendszeresen Mindszentyt.

A DEMOKRATIKUS FEJLŐDÉS ELLENSÉGE

Mivel érdemelte meg Mindszenty az összes reakciós hazaárulóknak ilyen osztatlan bizalmát? Működésével, melynek eredményeképpen joggal tekintették őt a magyar reakció fejének. Vaskos kötegeket tesznek ki azok a levelek, tervezetek, felhívások, amelyeket kitelepített svábok, SS-legények, b.-listázott fasiszták, volt földbirtokosok, gyárosok írtak Mindszentyhez. Ezek közül azokat, amelyeket különösen fontosnak és értékesnek tartott, titkos levéltárában helyezte el. Itt tartotta a »földreform« című mappát. Benne egy általa jóváhagyott tervezet, amely a nagybirtokot 500—1000 kat. holdig terjedő nagyságban, az erdőbirtokot pedig kétezer holdig kívánta visszaállítani.

Itt volt Mindszenty sajátkezű feljegyzése is a föld-reformról :

»A földműves népet megvesztegették az ajándékba adott földekkel. A bajok már egész mívoltukban jelentkeznek. Ezt nem a károsultak állapítják meg, hanem a „kedvezményezették”. A Parlamentben a földosztók ezeket a panaszokat hozzák fel : a kiosztott (400.000 kat. hold) szőlők, gyümölcsösök, tőke, szakértelem híján egyre kevesbedő hozamot mutatnak. A gyümölcsösöket megeszik a pajzstetűk.« (25. melléklet.)

Mindszenty leírásából ítélve a földreform olyan csapásnak tűnik, mint amelyhez hasonló sem érte még a magyar népet. Így értékelte a gőgös feudális földesúr azt a reformot, amely több mint 600.000 magyar parasztcsaládot juttatott földhöz. Lustának, tudatlannak bélyegezte meg a magyar parasztot, hogy ilyen érvekkel tagadhassa meg tőle a földhöz való jogát. Ugyanilyen szellemet áraszt a püspökkari konferencia 1945 május 24-i ülésének jegyzőkönyve :

»Az ország egész jövőjét érintő mélyreható intézkedéseket tettek. Mindenekelőtt átvették a nyilas jelszót, hogy „a föld azé, aki megmunkálja” és a legrosszabb időben : egy fenyegető éhínség küszöbén beledobták a közvéleménybe a földosztás gondolatát, amivel alaposan megzavarták a mezőgazdasági munka menetét. Azután a nép megkérdezése nélkül, tehát az állandóan hangoztatott demokratikus elv felrúgásával, megalkottak egy földosztó rendeletet és amikor az ország lakosságának az a rétege, amely szereti a földet és eddig is abból élt, nem reagált rá, erőszakkal keresztülhajtották azt és odaadták a földet olyanoknak, akiknek a megmunkáláshoz sem tudásuk, sem anyagi erejük nincs.

Ez a rendelet — törvénytelenége és egyéb igazságtalanságai mellett — a legsúlyosabban érinti a kat. egyházat, melynek összes intézményei máról holnapra elvesztették anyagi bázisukat. Az a 100 hold föld, amelyet a püspököknek meghagy, a megélhetésre is kevés.»

A magyar paraszttól tehát sajnálták az öt hold földet, de a püspököknek a 100 hold is kevés a megélhetésre. Ezért harcoltak a földreform ellen.

A 3959. iktatószámmal jelzett akta, mely a magyar gazdasági életet írja le, többek között a következőket tartalmazza : »Idegen tőkéknek hazánkba való beédesgetése egyik előfeltétele feltámadásunknak. Ennek a tendenciának

A földműveseket
 meggyőzőleg az országban
 adott földadással a hájog
 más. Ezen elvállalásban
 teljes körűen ezt, nem
 is kivételül az ország.
 ján meg, hanem a, az.
 meggyőzőleg a par-
 tisanulról a földműves
 egyes a munkájukat
 kivétel fel. A. Munkás (400,000 kat bold)
 föld, gyűjtéséről, köze,
 munkálatok, munkások
 kijárat egyes kever-
 kedő közönség munkájuk!
 a gyűjtéséről meggyőző
 a munkájuk

25. Mindszenty kézírásos feljegyzése a földreformról.

Az ország egész jövőjét érintő mélyreható intéz-
 kedéseket tettek. Mindenek előtt átvették a nyilas jelzést,
 hogy "a föld azé, aki megmunkálja" és a legrosszabb időben:
 egy fenyegető éhínség küszöbén beledobták a közvéleménybe a
 földosztás gondolatát, amivel alaposan megsejtvették a mezőgaz-
 dasági munka menetét. Azután a nép megkérdezése nélkül, tehát
 az állandóan hangosztatott demokratikus elv felrugásával, meg-
 alkották a földosztó rendeletet és amikor az ország lakósá-
 gának az a rétege, amely szereti a földet és eddig is abból
 élt, nem reagált rá, erőszakkal keresztulhajtották azt és
 adták a földet olyanoknak, akiknek a megmunkáláshoz sem
 tudásuk, sem anyagi erejük nincs.

Ez a rendelet - törvénytelen sége és egyéb igazság-
 talanságai mellett - a legmulyosabbban érinti a kat. egyházat,
 melynek összes intézményei márcel holnapra elvezették anya-
 i bázisukat. Az a 100 bold, amelyet a püspököknek meghagy,
 meglehetősen is kevés.

26. Az 1945 május 24-i püspöki konferencia egyik határozatának jegyzőkönyve.

pedig szögesen ellentmond minden államosítási akció.«
Természetesen szerepel a tervezetek között egy javaslat a zsidókérdés rendezéséről is, amelyben többek között ez áll: »Szerencsénk, hogy a galíciai és bukovinai nagy zsidó „reservoir” a milliós gettó zsidótömeg a német pusztításos háború következtében kb. 500.000 lélekszámra apadt le.«
Auschwitzot, a varsói gettó megsemmisítését, többmillió ember kiirtását Mindszentyék »szerencsének« neveztek. A tervezet egyébként a magyarországi zsidókérdés megoldására azt javasolja: »A jogfolytonosság 1944 március 19-én való rögzítésével az összes közhivatalból mindenki kitehető, akik ezután nyert kinevezést. Kitehető és kiteendő tehát az összes zsidó és félvér.« Igy akarták visszaállítani Horthyék zsidótörvényeit, de cinikus aljassággal még hozzáfűzték: »természetesen nem azért bocsátandó el, mert zsidó, hanem mert kinevezésének időpontja 1944 március 19-ike utánra esik.«

Az ebben a fejezetben felsorolt adatok csak néhány kiragadott részletét alkotják Mindszenty kémkedésének, hazaárulásának, reakciós politikai üzelmeinek. De a felsorolt tényekből is mindenki meggyőződhet arról, hogy a magyar demokrácia a jogos önvédelem fegyverével élt, amikor Mindszentyt és cinkostársait ártalmatlanná tette. Mindszenty az egyház palástja mögött a magyar demokrácia türelmével visszaélve négy esztendeig közönséges bűncselekmények egész sorát követte el. Az ellene emelt vádak a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megdönthetetlenek. Ha felelősségre vonásakor külföldi megbízói mégis vallásüldözésről, ártatlan papok bebörtönzéséről beszélnek, akkor ezt azért teszik, hogy eltéreljék a figyelmet a valóságról, amely nemcsak Mindszentyt, hanem külföldi cinkosait is súlyosan vádolja..

MINDSZENTY JÓZSEF ÉS TÁRSAINAK VALUTÁRIS ÜZELMEI

Mindszenty politikai célkitűzéseinek megvalósításához igen jelentékeny anyagi erőforrások felett rendelkezett. Mihalovics Zsigmond, az Actio Catholica igazgatójának kezén, mint már említettük, különböző valutákból egy illegális pénzalap halmozódott fel. Ez elsősorban úgy történhetett, hogy Mindszenty József és munkatársai a büntető törvénybe ütköző cselekmények egész sorát követték el, zugárfolyamban értékesítettek dollárt, valóságos szervezetet építettek ki a forintkijárlás bűncselekményének elkövetésére, nagyösszegű devizát csempésztek be az országba és azt bejelentés nélkül tartalékozták, sok ezer dollárt pedig politikai célokra külföldön használtak fel. E mellett jelentősen gyarapította a titkos alapot az az összeg, melyet uszorkamiatként fizettek be azok, akiknek részére Mindszenty gazdasági ügynökei kölcsönt nyújtottak.

1945 óta Mindszenty minden külföldi útjáról jelentős dollárösszeget hozott magának, melyet a fennálló rendelkezések értelmében be kellett volna jelentenie.

1945-ben Mindszenty Rómába látogatott és 10.000 dollárt vett át Montini vatikáni államtitkártól. Ugyancsak magához vett 5000 dollárt abból az összegből, melyet Amerikában élő magyarok gyűjtöttek a háború által sújtott óhaza lakosságának. Ezt a 15.000 dollárt Mindszenty, egy 800 dolláros tételtől eltekintve, nem jelentette be a Magyar Nemzeti Banknál. 10.000 dollárt püspökei között osztott szét, 3000 dollárt politikai tervei legtevékenyebb végrehajtójának,

Mihalovics Zsigmondnak adott, 2000 dollárt pedig közvetlenül értékesített a zugpiacon.

1946. évben Mindszenty ismét Rómában járt. Ezen újáról 19.000 dollárral tért vissza. Ennek túlnyomó részét Spellman USA bíborostól kapta. Ez alkalommal is 5000 dollárt tett ki az az összeg, amit az amerikai magyar településeken gyűjtöttek. 7000 dollárt Mindszenty rögtön Rómában felhasznált. Két gépkocsit vásárolt magának, egy harmadik gépkocsit pedig a vatikáni rádió igazgatójának ajándékozott. Ez azzal magyarázható, hogy az igazgatótól függött megfelelő magyar műsor beiktatása a vatikáni rádió műsorába. Ennek a kérdésnek Mindszenty politikai megfontolásból érthető fontosságot tulajdonított. Miután ilyen irányú megbeszélései nem vezettek eredményre, úgy vélte elérni célját, hogy megvesztegeti a vatikáni rádió irányítóját. Ilyen előzmények után került sor a fentebb említett gépkocsi ajándékozására. Mindszentynek természetesen nem volt joga a Magyar Nemzeti Bank beleegyezése nélkül külföldön felhasználni az adományokból összegyűlt dollárokat. Ami az autóvásárlás után megmaradt, — 12.000 dollár — azt Mindszenty hazahozta. 2000 dollárt megtartott magának ebből az összegből, további 2000-t Mihalovics Zsigmond kapott meg. 4000 dollárt egyelőre az érseki pénztárba tartalékoltak s csupán az összeg egy töredékét, 4000 dollárt jelentettek be a Nemzeti Banknál.

1947-ben Mindszenty az USA-ba utazott és ez az útja anyagi szempontból minden korábbi utazásánál eredményesebb volt. 30.000 dollárral tért vissza Magyarországra. Ezt az összeget saját állítása szerint amerikai magyarok adományaiból gyűjtötte össze, bár rövid amerikai tartózkodása alatt semmiféle gyűjtést nem folytatott. Az összeg tehát jórészt kétségtől más forrásból származik. 15.000 dollár érték csekkben és 15.000 dollár bankjegyben, így oszlott meg a »gyűjtés« eredménye, de ezt az összeget Mindszenty a hatóságok elől szinte teljes egészében eltitkolta. Kiderült, hogy a csekkek értékesítése Magyarországon nehézségekbe ütközik. Egyrészt önmagában valószínűtlen volt, hogy a csekkekre, melyeknek fedezete bizonyos idő múltán kétségessé válik, vevő akadjon. Másrészt e csekkeken Mindszenty saját aláírása szerepelt és így a forgalomba kerülő csekk a hatóságokat könnyen nyomra vezethette volna. Jószágszervezője, Bóka Imre útján Mindszenty akkor már hosszabb

ideje kapcsolatban állt Wydler Tivadarral, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár igazgatójával. A Mindszenty által elfeketéztet dollárokat Wydler értékesítette a zugpíacon. 1947 nyaráig Wydler bankár kb. 4000 dollárt vett át Mindszentytől. Erre az összegre igen »megbízható« vevőt talált Eszterházy Pál személyében. A csekkeket is — ezek szintén Wydlerhez kerültek — Eszterházy Pálnak ajánlotta fel. Eszterházy éstanácsosa dr. Horváth Gábor a törvényes 11·72 forint helyett 35—40 forintot adtak egy dollárért. Eszterházy politikai megfontolásokból, Mindszenty legitimista mozgalmát kívánta anyagilag támogatni, ezért fizetett ilyen árat a csekkekért. »Elképzelhetetlen, — vallja Eszterházy — hogy Magyarországon akadt volna olyan üzletember, aki e csekkekért és bankjegyekért olyan árat fizetett volna, mint én. Én az említett dollárvásárlást azért eszközöltem, mert ezzel Mindszenty József esztergomi érseket, a magyar legitimista mozgalom elismert vezetőjét kívántam támogatni anyagilag. Úgy láttam, hogy Mindszenty Józsefnek a legitimizmussal kapcsolatos közismert elgondolásait szükségessé teszi, hogy én részére és az általa képviselt politikai irányvonal részére lehetőségeimhez képest mért anyagi támogatást nyújtsak. Érdekemben állt így cselekedni, mert a Habsburg dinasztia Magyarországon történő trónra ültetéséről én komoly anyagi előnyöket, elsősorban a földreform céljaira igénybevett jelentős birtokaimnak visszaadását reméltem.« Ezért vállalt tehát szerepet Magyarország egykori legnagyobb földesura, 210.000 hold birtokosa, herceg Eszterházy Pál Mindszenty valutaspekulációjában. Eszterházy Pál részéről biztosítva volt a teljes diszkréció annál is inkább, mert Wydler Bóka Imre útján jelentette Mindszentynek, hogy Eszterházy a csekkeket Magyarországról kicsempészi és így azok nem Budapesten kerülnek forgalomba. Ugyancsak politikai megfontolások alapján Eszterházy átvett 1000 dolláros bankjegyekben 5000 dollárt Mindszentytől, Wydler révén. Tartott tőle, hogy e magas címletű dollár bankjegyek hamisak, de a politikai szempontok ebben az esetben is érvényesültek. Mindszenty vallomásában is elismeri: »Bóka Imre az ő kezelésére bízott dollárcekkeket és effektív dollárt előzetes tudtommal és beleegyezéssel adta el a feketepiaci árfolyamon Eszterházy Pál hercegnek.«

Mindszenty csupán a rendelkezésére álló csekkek és dollárbankjegyek egy részét értékesítette Eszterházy Pálnál.

A Mindszentytől vásárolt csekket és bankjegyet Eszterházy Ausztriába, bécsi ügyvédjéhez csempészte ki. Mindszenty az Eszterházy Pállal kötött üzlettel egyidőben kicsempészett Rómába egy 5000 dolláros csekket. Mindszenty személyes megbízottjaként működött Péterffy Gedeon, akinek a Mindszenty-féle valutaüzelmek terén alapos gyakorlata volt. Péterffy még mint a budapesti papnevelde vicerektora egy alkalommal elfeketézett 1300 dollárt Mindszenty részére. Az 5000 dolláros csekk Péterffyhez került, aki azt átadta a Vatikán illetékes hivatalának. Ez a »sibolás« összefüggött azokkal a gyűjtésekkel, melyeket Mindszenty felhívására a püspökök a misszió javára, továbbá »Péter fillérek« (az egyes országok egyházai által a Vatikánnak juttatott anyagi támogatás) gyűjtése érdekében indítottak. Az így összegyűlt összeget Mindszenty Magyarországon felhasználta. Kárpótlásul a magyar gazdasági élettől elvont 5000 dollárt küldte ki csekk alakban a Vatikánnak. Ez az eset később még egyszer ismétlődött. Ekkor a Rómában összegyűlt és amerikai magyaroctól származó segélyek összegét fordította 5300 dollár értékben ilyen célra Mindszenty.

Az amerikai útról behozott dollárbankjegyeknek Mindszenty csupán egy részét adta el Eszterházy Pálnak. 4700 dollárt hivatalos árfolyamon váltott be, hogy ilyen módon eltereljen magáról minden esetleges gyanút. 3000 dollárt Mindszenty Romániába, Jugoszláviába és Csehszlovákiába küldött, »missziós papok« között osztott szét.

1947. év nyarán Mindszenty Zakar András bevallása szerint 2000 dollárt juttatott a Landshutban és Münchenben működő fasiszta magyar papok részére. Olyan egyházi személyek között került szétosztásra ez az összeg, akik 1944—45. évben a felszabadító szovjet csapatok elől menekültek Németországba és ott jelenleg agitációs tevékenységet fejtenek ki a magyar demokrácia ellen.

Mihalovics Zsigmondnak Mindszenty összesen 28.000 dollárt adott át. Résztint a külföldről magával hozott és a Nemzeti Bank elől eltítkolt valutából, résztint pedig Esztergomban megfordult amerikai személyiségektől (pl. Mr. Foxtól, Mr. Browntól és Mr. Flynn-től) kapott nagyszámú dollár-adományokból fizette ki ezt az összeget Mihalovicsnak. Mindszenty József maga úgy nyilatkozik, hogy a fentemlített három amerikaitól legalább 60.000 dollár körüli összeget vett át Esztergomban.

Nagy Miklós az A. C. hitbuzgalmi vezetője, aki Mihalovics szökése után az A. C. illegális pénzalapja felett rendelkezett, beismeri, hogy Mihalovics kifejezetten a magyar demokrácia ellenségeit részesítette anyagi támogatásban. Ugyancsak Nagy Miklós és Tóth László vallomásából kiderül, hogy Mihalovics az illegális pénzalap egy részét »munkatársak« megfizetésére fordította, akik híreket bocsátottak rendelkezésére.

Mihalovics valutaüzelveit Földes Károly budapesti kereskedő, Mindszenty régi kereskedő-ügyfele bonyolította le. Vallomásából kiderül, hogy a Mindszentytől kapott 28.000 dolláron kívül Mihalovics még legalább 20.000 dollárral és 15.000 svájci frankkal károsította meg a magyar nemzetgazdaságot. Mihalovics Zsigmond ugyanis az amerikai magyarság által felajánlott dollársegélyeket rendszeresen deponáltatta Práger Sándor disszidált budapesti olajkereskedő javára. Práger Sándor viszont Földesen keresztül forintban kifizette ezeknek a dollárösszegeknek zugárfolyamon számított ellenértékét. E mellett Földes Károly vallja, hogy 1947 nyarán a valuta-zugpiacon 15.000 dollárt adott el Mihalovics részére. Mihalovics Zsigmond távozása után Nagy Miklós vette át az A. C. illegális pénzalapjának kezelését.

Nagy Miklós vallomása szerint ebben az időpontban 24.000 dollárt és 15.000 svájci frankot tett ki a Mihalovics által Váradi Jánosnál hagyott összeg. Ezt Váradi János is megerősíti. Váradi a Nagy Miklós által eszközölt rendelkezésnek megfelelően 4000 dollárt értékesített a zugpiacon és Nagy Miklós az ennek megfelelő 106.000 forintot felvett.

Azokat a valutáris üzelmeket, melyeknek lebonyolításával korábban Mihalovics Zsigmond maga foglalkozott, az ő szökése után Nagy Miklós és Nagy Miklós felettes hatóságának (Zakar, Mindszenty) tudtával és beleegyezésével Várady János bonyolította le. Jellemző ezeknek az ügyleteknek természetére, hogy Várady János nem találta szerzetesi mivoltával összeegyeztethetetlennek az uzsorát sem. Bizalmas ügynöke Nagy György révén, Várady 200.000 forintot adott ki heti 2%-os uzsorakamatra. Ez a kihelyezés az illegális alaphól történt és ennek »gyarapítását« szolgáltatta.

¶ Várady egyéb vonatkozásban is tovább folytatta Mihalovics üzelveit. Beismerte, hogy Raile Jakab jezsuita szerzetes, Mihalovics bizalmi embere, Budapestre írt leveleiben rejtjelezve mindig feltüntette, hogy milyen dollársegélyek

felett rendelkezik. Ezt a dollárösszeget ezután dr. Tolnay Dezső, a Magyar Nemzeti Takarékpénztár igazgatójának részére az U. S. A.-ban deponáltatta. Tolnay viszont forintban kifizette a zugárfolyamon számított ellenértéket Váradinak. Tolnay beismerte, hogy szökni készült Magyarországról és ezért igyekezett ott jelentős dollárbetétet gyűjteni. Kapcsolata Váradyval és Raile Jakabbal onnan adódott, hogy Raile volt a *Nemzeti Takarékpénztár alelnöke*. Raile ezideig 5000 dollárt helyezett Tolnay részére letétbe a Magyarországnak szánt külföldi segélyekből. Tolnay Dezső bankár és Várady János jezsuita szerzetes együttműködése más irányban is gyümölcsözőnek bizonyult. Várady az illegális pénzalapból 1948 szeptemberében 50.000 forintot adott át Tolnaynak. Ezt az összeget kölcsönképpen Gosztonyi Sándor szűcs kapta meg és a kölcsön fejében havi 2500 forint uzsorakamatot fizetett Váradynak.

A rendőri nyomozás adatai bizonyítják, hogy Mindszenty József a különböző fentebb részletesen ismertetett valutáris bűncselekmények révén kb. 97.000 dollárt vont el a magyar nemzetgazdaságtól. Ugyancsak az ő beleegyezésével és tudtával Mihalovics Zsigmond, illetve Várady János további 25.000 dollárt és 15.000 svájci frankot vontak el a bejelentés elől. Mindszenty és az ügyben szereplők bebizonyítottan 120.000 dollár körüli összeggel károsították meg a magyar államot.

Mindszenty 1945-ben a magyar demokráciával szemben tanúsított ellenséges magatartásának aláhúzására a miniszterelnöki fizetés háromszorosában megállapított javadal-mazást nem vette fel az államtól. Ugyanakkor az eddig ki-derített feketén beváltott dollárösszegekért kb. 4 millió forintot zsebelt be, amely összeg jelentékeny része »infor-mációs« működésének volt a »tiszteletdíja«.

A magyar rendőrhatóságok hűtlenség, kémkedés, a köztársaság megdöntésére irányuló bűncselekmény és valutaüzérkedés gyanúja alapján tartóztatták le Mindszenty Józsefet, aki bűntársaival együtt illegális legitimista mozgalmat szervezett, amelyben irányító szerepet vállalt, rendszeres kémjelentéseket készített Magyarország politikai, gazdasági és katonai kérdéseiről egy külföldi nagyhatalom budapesti képviselői számára, vezetője volt az Actio Catholica-be épített nemzetközi kémszervezetnek, amelynek hatalmas anyagi támogatást is biztosított és különböző valutaüzemeivel körülbelül 4 millió forintnyi kárt okozott a magyar gazdasági életnek.

A felsorolt okmányok meggyőzően és cáfolhatatlanul igazolják a Mindszenty ellen felhozott vádakát, a hamarosan megkezdődő nyilvános főtárgyalás pedig fényt fog deríteni Mindszenty bűnlajstromának minden részletére. De az okmányok alapján is minden tárgyilagos szemlélőnek el kell ismernie, hogy nem az egyház, vagy a papok üldözéséről, a vallásszabadság megsértéséről van szó, - mint ahogy azt egyesek hamisan és célzatosan próbálták beállítani — hanem a magyar nép egy elszánt ellenségének felelősségrevonásáról.